

Proiect

LEGE **privind securitatea spațiului aerian național**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I **DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Obiectul și scopul legii

(1) Prezenta lege reglementează raporturile juridice, organizaționale, administrative și de altă natură, apărute în procesul de asigurare a securității spațiului aerian național, modul de acțiune în diverse situații aeriene și competențele specifice privind aprobarea executării măsurilor de securitate aeriană.

(2) Scopul prezentei legi este prevenirea, contracararea și neutralizarea (anihilarea) riscurilor și amenințărilor aeriene la adresa securității naționale al Republicii Moldova, a integrității spațiului aerian național, securității aeronautice, a vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului.

Articolul 2. Cadrul juridic privind securitatea spațiului aerian național

Cadrul juridic al activității de asigurare a securității spațiului aerian național îl formează Constituția Republicii Moldova, Strategia securității naționale a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.391/2023, Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională, Strategia națională de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024, Legea nr. 192/2019 privind securitatea aeronautică, principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, prezenta lege și alte acte normative.

Articolul 3. Noțiuni generale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

aeronavă interceptoare – aeronavă de stat care execută manevre de apropiere față de aeronava care utilizează neautorizat spațiul aerian național, în scopul identificării, avertizării, obligării acesteia să respecte reglementările aeronautice civile în vigoare sau neutralizării (anihilării) acesteia;

aeronavă fără pilot – aeronavă ghidată fie de către un pilot automat de la bordul ei, fie prin telecomandă de la un centru de control de la sol sau dintr-o altă aeronavă pilotată de echipaj uman;

agresiune aeriană – acțiune ostilă prin întrebuințarea efectivă a potențialului aerian de către un stat sau grup de state, pentru atingerea scopurilor politice-militare propuse, împotriva suveranității, independenței și integrității teritoriale;

amenințare aeriană – suma tuturor evenimentelor negative posibile pe care le poate genera, la un anumit moment dat, un stat sau grup de state în spațiul aerian al altui stat sau grup de state, pentru atingerea scopurilor politico-militare propuse, împotriva

suveranității, independenței și integrității teritoriale;

amenințare militară – relații interstatale sau intra-statale, caracterizată prin apariția reală a unui conflict militar între părțile opuse, un grad ridicat de disponibilitate a oricărui stat sau grup de state al organizațiilor separatiste sau teroriste de a utiliza forța;

fenomen anormal neidentificat – model neobișnuit de mișcare sau caracteristici de zbor ale unui corp observat vizual în atmosferă sau în afara atmosferei Pământului, care nu poate fi identificat ca obiect natural cunoscut sau obiect artificial aeronavă, rachetă, balon dar nu se limitează la acestea;

foc de avertisment – focul executat de aeronava interceptoare cu armamentul artileristic de bord pentru atenționarea echipajului aeronavei care utilizează neautorizat spațiul aerian național, fără ca aceasta să fie lovită;

foc de nimicire – focul executat pentru distrugerea aeronavei cu pilot la bord, aeronavei fără pilot la bord și rachetelor, care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova;

furnizorul de servicii de navigație aeriană – instituția certificată care oferă servicii esențiale pentru gestionarea traficului aerian, asigurând securitatea, eficiența și fluiditatea zborurilor, inclusiv prin furnizarea de informații, ghidaj și control al aeronavelor în spațiul aerian;

măsură cinetică – forța fizică pentru imobilizarea, distrugerea sau neutralizarea aeronavei fără pilot, prin intermediul proiectilelor sau altor tipuri de arme, având ca obiectiv doborârea acestora sau crearea condițiilor pentru incapacitatea lor de a mai desfășura misiunea ilegală;

măsură de securitate aeriană – acțiuni sau activități privind prevenirea și contracararea riscurilor și amenințărilor aeriene la adresa securității naționale al Republicii Moldova, a integrității spațiului aerian național, securității aeronautice, a vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului;

măsură non-cinetică – detectarea, stabilirea identității aeronavei fără pilot la bord, preluarea controlului sau neutralizarea, prin dezactivarea funcțiilor de comandă/control sau de comunicații;

muniții trasoare – proiectile speciale care emit lumină vizibilă atunci când sunt trase, pentru a marca traiectoria lor și îmbunătățirea acurateței și coordonării în timpul operațiunilor militare;

organe ale securității statului – ansamblul instituțiilor și organizațiilor cu atribuții în domeniul securității naționale, incluzând, Serviciul de Informații și Securitate, Centrul Național Anticorupție, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Poliția de Frontieră din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Serviciul Vamal, care își desfășoară activitatea în conformitate cu actele normative, precum și instituțiile de învățământ și alte instituții și organizații nemilitarizate ale organelor securității statului;

racheta balistică – rachetă care urmează o traiectorie balistică suborbitală, având obiectivul să livreze la o țintă predeterminată unul sau mai multe focoașe;

racheta de croazieră – rachetă cu rază lungă de acțiune, capabilă să lovească o țintă situată la câteva sute sau chiar la câteva mii de kilometri;

servicii militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian – ansamblu de structuri, mijloace și proceduri operaționale prin care Ministerul Apărării monitorizează, gestionează și reglementează activitățile aeriene într-un spațiu aerian specific, cu scopul de a asigura securitatea națională, apărarea teritoriului și coordonarea traficului aerian militar, în conformitate cu reglementările și misiunile strategice stabilite;

structuri de ordine și securitate publică – Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul General al Carabinierilor, precum și forțele de sprijin și complementare care acționează în funcție de necesitățile operative și de evoluția situației;

zonă geografică – porțiuni de spațiu aerian stabilită de autoritatea competentă care facilitează, restricționează sau exclude operațiunile sistemelor de aeronave fără pilot la bord (UAS) pentru a combate riscurile legate de siguranță, viața privată, protecția datelor cu caracter personal, securitate sau mediu asociate operațiunilor (UAS).

Capitolul II

CADRUL INSTITUȚIONAL

Articolul 4. Autoritățile cu atribuții în domeniul securității spațiului aerian

(1) Președintele Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate exercită conducerea generală a sistemului național de securitate și apărare.

(2) Ministerul Apărării este organul central de specialitate al administrației publice centrale care organizează, conduce, coordonează și desfășoară, potrivit legii, activitățile în domeniul apărării naționale și securității militare și desfășoară nemijlocit activitatea de asigurare a securității spațiului aerian al Republicii Moldova.

(3) Autoritățile cu atribuții în domeniul securității spațiului aerian sunt:

- a) Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale;
- b) Ministerul Afacerilor Externe;
- c) Serviciul de Informații și Securitate;
- d) Serviciul de Protecție și Pază de Stat;
- e) Poliția de Frontieră;
- f) Agenția Proprietății Publice;
- g) Autoritatea Aeronautică Civilă;
- h) Întreprinderea de Stat pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian „MOLDATSA”;
- i) Serviciul Vamal, Comitetul Național de Securitate Aeronautică, Comisiile aeroportuare de Securitate aeronautică.

(4) În activitatea de asigurare a securității spațiului aerian pot fi implicate și alte autorități ale administrației publice în limita împuternicirilor lor.

(5) În caz de reorganizare sau redenumire a autorităților menționate în prezenta lege, atribuțiile acestora de asigurare a securității spațiului aerian vor fi îndeplinite de către succesorii lor de drept.

Articolul 5. Atribuțiile Ministerului Apărării

În domeniul securității spațiului aerian, Ministerul Apărării:

- a) elaborează documente de politici, proiecte de acte normative, inclusiv acte normative necesare implementării și asigurării executării actelor normative în domeniul securității spațiului aerian;
- b) coordonează activitățile și asigură implementarea politicii de stat în domeniul securității spațiului aerian;
- c) stabilește programele de dezvoltare care vizează Forțele Aeriene ale Republicii Moldova și pregătirea apărării aeriene;
- d) participă la elaborarea reglementărilor privind circulația aeronavelor civile și de stat în spațiul aerian național și exploatarea infrastructurii aferente activităților aviatice;
- e) efectuează, în colaborare cu alte autorități ale administrației publice, autorizarea

zborurilor și utilizarea spațiului național de către aeronavele civile și de stat, în conformitate cu actele normative;

f) acordă autorizație pentru operarea aeronavelor civile moldovenești care transportă trupe, armament, tehnică de luptă, materiale periculoase sau orice alt tip de încărcătură care, prin natura sa, poate afecta securitatea națională a Republicii Moldova;

g) realizează colectarea, acumularea, păstrarea, prelucrarea, transmiterea și schimbul de informații privind situațiile aeriene;

h) asigură realizarea măsurilor de prevenire a actelor de intervenție ilicită în conformitate cu Legea nr. 192/2019 privind securitatea aeronautică;

i) organizează și desfășoară cu regularitate exerciții în vederea formării deprinderilor de interacțiune a tuturor participanților implicați în acțiunile de asigurare a securității spațiului aerian;

j) exercită alte atribuții specifice ce decurg din actele normative.

Articolul 6. Atribuțiile autorităților implicate în acordarea sprijinului asigurării securității spațiului aerian național

(1) Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale stabilește politica în domeniul transportului aerian la nivel național, elaborează strategia și reglementările specifice de dezvoltare și armonizare a activităților de transport aerian.

(2) Ministerul Afacerilor Externe autorizează zborurile și utilizarea spațiului aerian național în următoarele cazuri:

a) pentru aeronavele civile străine care transportă delegații oficiale – cu avizul obligatoriu al Autorității Aeronautice Civile;

b) pentru aeronavele civile străine care transportă trupe, armament, tehnică de luptă, materiale periculoase și orice alte tipuri de încărcătură periculoasă care, prin natura lor, pot afecta securitatea națională a Republicii Moldova – cu avizul obligatoriu al Autorității Aeronautice Civile și cel al Ministerului Apărării;

c) pentru aeronavele de stat înmatriculate în Republica Moldova și cele străine;

d) pentru zborurile de fotografiere aeriană sau filmările aeriene a teritoriului național, executate cu aeronave cu pilot la bord și/sau fără pilot la bord străine – cu avizul obligatoriu al Ministerului Apărării și al Serviciului de Informații și Securitate.

(3) Serviciul de Informații și Securitate autorizează zborurile și utilizarea spațiului aerian național pentru aeronavele civile naționale care execută zboruri de aerofotografiere și filmare a teritoriului național, desfășoară activități informative și contrainformative în domeniul securității aeronautice, conduce acțiunile de răspuns la actele de intervenție ilicită, în condițiile și în modul stabilit de prevederile Legii nr.192/2019 privind securitatea aeronautică, prezentei legi și altor acte normative.

(4) Serviciul de Protecție și Pază de Stat autorizează zborurile și utilizarea spațiului aerian național de către aeronavele civile străine care execută zboruri de aerofotografiere și filmare asupra obiectivelor infrastructurii critice aflate în paza Serviciului – cu avizul obligatoriu al Ministerului Apărării și al Serviciului de Informații și Securitate, în condițiile și în modul stabilit de actele normative.

(5) Poliția de Frontieră monitorizează, inclusiv prin sistemele aeriene de supraveghere, segmentele de frontieră a spațiului aerian și desfășoară activități specifice în domeniul securității aeronautice, în condițiile și în modul stabilit de actele normative.

(6) Autoritatea Aeronautică Civilă realizează politica de stat în domeniul aviației civile, autorizează zborurile și utilizarea spațiului aerian național de către aeronavele civile și de stat

și desfășoară activități specifice în domeniul securității aeronautice, în condițiile și în modul stabilit de actele normative.

(7) Întreprinderea de Stat pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian „MOLDATSA” furnizează servicii de navigație aeriană aeronavelor civile și de stat ce execută zboruri în spațiul aerian național, în conformitate cu procedurile, standardele și practicile naționale și internaționale recomandate.

(8) Serviciul Vamal, Comitetul Național de Securitate Aeronautică, Comisiile aeroportuare de Securitate aeronautică execută atribuții în domeniu securității aeronautică în condițiile și în modul stabilit de actele normative.

Articolul 7. Cooperarea la nivel național și internațional

(1) Autoritățile cu atribuții în domeniul securității spațiului aerian cooperează la nivel național prin intermediul Autorității Aeronautice Civile, Ministerului Apărării și Întreprinderea de Stat pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian „MOLDATSA”.

(2) Autoritățile cu atribuții în domeniul securității spațiului aerian cooperează cu autoritățile și serviciile străine din domeniu, cu organizațiile internaționale, conform legislației naționale și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

(3) Autoritățile cu atribuții în domeniul securității spațiului aerian participă la schimbul de informații și date tehnice între statele membre ale Uniunii Europene și organizațiile internaționale din domeniul aviației civile referitor la fenomenele anormale neidentificate.

Capitolul III

SECURITATEA SPAȚIULUI AERIAN NAȚIONAL

Articolul 8. Securitatea spațiului aerian național

(1) Securitatea spațiului aerian național este parte integrantă a securității naționale a Republicii Moldova.

(2) Securitatea spațiului aerian național se realizează prin constituirea unui sistem integrat de supraveghere și apărare a spațiului aerian, care să asigure, detecția în timp util a riscurilor și amenințărilor existente în spațiul aerian al Republicii Moldova și după caz nimicirea amenințărilor aeriene.

(3) Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, Ministerul Apărării prin structurile subordonate cu competență în domeniu, asigură securitatea și apărarea spațiului aerian național.

Articolul 9. Forțele Aeriene ale Republicii Moldova

(1) Forțele Aeriene subordonate Ministerului Apărării asigură securitatea și apărarea spațiului aerian național prin prevenirea, contracararea și respingerea amenințărilor aeriene și actelor de agresiune armată îndreptate împotriva Republicii Moldova.

(2) Securitatea spațiului aerian național este asigurată de o manieră care să prevină și să descurajeze fiecare caz de utilizare neautorizată a spațiului aerian al Republicii Moldova.

Articolul 10. Atribuțiile Forțelor Aeriene

(1) În domeniul securității spațiului aerian național, Forțele Aeriene:

- a) elaborează normele tehnice privind conducerea, coordonarea și controlul utilizării spațiului aerian național;
- b) verifică modul de respectare a regimului de zbor în spațiul aerian național;
- c) constituie un sistem complex de supraveghere a spațiului aerian național;

- d) identifică riscurile și amenințările la adresa securității spațiului aerian național;
- e) analizează capacitățile și resursele aeriene ale Republicii Moldova;
- f) operaționalizează și menține forțele și mijloacele de alarmare în permanentă stare de funcționare;
- g) monitorizează și protejează spațiul aerian național permanent, prin intermediul forțelor și echipamentelor operaționale.

(2) Lipsa Forțelor Aeriene nu poate servi drept temei pentru lipsa aspectelor legale ce țin de organizarea apărării antiaeriene.

Articolul 11. Starea de pace, de urgență, de asediu și de război

(1) Pe timp de pace, Ministerul Apărării, de comun cu Autoritatea Aeronautică Civilă, prin intermediul Comisiei interdepartamentale pentru managementul spațiului aerian, organizează și efectuează managementul spațiului aerian național, precum și stabilește principiile și regulile de utilizare a acestuia pentru activitățile aeronautice civile sau militare, după caz.

(2) În perioada declarării stării de urgență, regimul special de utilizare a spațiului aerian este stabilit de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, care poate restricționa sau interzice temporar desfășurarea traficului aerian general într-o porțiune ori în întreg spațiul aerian național din motive ce ar amenința capacitatea de apărare, ordine publică și securitatea națională.

(3) În perioada declarării stării de asediu sau de război, regimul special de utilizare a spațiului aerian este stabilit de către Comandamentul Suprem al Forțelor Armate, care conduce Forțele Aeriene în operații (acțiuni) specifice în spațiul aerian în scopul menținerii unui grad de control asupra spațiului aerian național, care să asigure, parțial sau total, integritatea acestuia.

Capitolul IV

SITUAȚIILE AERIENE ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII SPAȚIULUI AERIAN NAȚIONAL

Articolul 12. Dispoziții generale

(1) Orice zbor în spațiul aerian național de către aeronave civile sau de stat trebuie să fie autorizat conform actelor normative.

(2) Orice zbor în zona de frontieră se execută cu respectarea prevederilor specifice ale Legii nr. 28/2024 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova.

(3) Ministerul Apărării poate restricționa sau interzice temporar desfășurarea traficului aerian general într-o porțiune ori în întreg spațiul aerian național din motive ce ar amenința securitatea națională a Republicii Moldova.

(4) Zborurile aeronavelor civile și de stat în interesul securității și apărării naționale au prioritate de utilizare a spațiului aerian și se realizează conform actelor normative.

(5) Orice alte activități, având drept efect ajungerea în spațiul aerian național a aeronavelor civile sau de stat, pot fi efectuate numai în condițiile aprobării sau autorizării emise de autoritățile cu competențe în domeniu.

(6) Zborurile de fotografiere aeriană sau filmările aeriene, executate cu aeronava cu pilot la bord, se efectuează cu permisiunea Autorității Aeronautice Civile, avizul Serviciului de Informații și Securitate și al Ministerului Apărării, conform procedurilor și reglementărilor aplicabile.

(7) Zborurile de fotografiere aeriană sau filmările aeriene executate cu aeronava cu pilot

la bord la sediile de lucru, reședințele, precum și la locațiile unde se desfășoară misiuni de protecție pot fi efectuate cu permisiunea Serviciului de Protecție și Pază de Stat, conform procedurilor și reglementărilor aplicabile.

Articolul 13. Situațiile aeriene

(1) În domeniul securității spațiului aerian pot fi declanșate următoarele situații aeriene:

- a) utilizarea neautorizată a spațiului aerian național;
- b) nerespectarea regulilor de utilizare a spațiului aerian național;
- c) comiterea actelor de intervenție ilicită;
- d) amenințarea și agresiunea aeriană.

(2) Lista situațiilor aeriene indicate la alin. (1) este exhaustivă și poate fi modificată sau completată doar prin lege.

Articolul 14. Utilizarea neautorizată a spațiului aerian național

(1) Situațiile aeriene în care o aeronavă civilă sau de stat utilizează neautorizat spațiului aerian național sunt următoarele:

a) execută un zbor care nu este autorizat în condițiile și în modul stabilit de actele normative ce reglementează autorizarea zborurilor și utilizarea spațiului aerian național de către aeronavele civile sau de stat;

b) întrerupe funcționarea dispozitivelor/echipamentelor de identificare a poziției aeronavei în zbor, obligatorii pentru efectuarea zborului într-o anumită porțiune de spațiu aerian, fără aprobarea furnizorului de servicii de navigație aeriană, cu excepția cazurilor de cedare tehnică a sistemelor de identificare, pilotul intenționat întrerupe funcționarea dispozitivelor/echipamentelor de identificare a poziției aeronavei în zbor, obligatorii pentru efectuarea zborului într-o anumită porțiune de spațiu aerian, fără aprobarea furnizorului de servicii de navigație aeriană;

c) execută un zbor într-o porțiune de spațiu aerian rezervat, segregat sau restricționat, fără autorizarea accesului de către structurile care efectuează controlul traficului aerian în spațiul respectiv sau de către entitatea care a efectuat rezervarea, segregarea sau restricționarea.

(2) Nu constituie încălcări utilizarea neautorizată a spațiului aerian al Republicii Moldova al aeronavelor civile și de stat și altor aparate de zbor, efectuate în caz de: accident sau incident în transporturi, calamitate naturală, navigație în condiții de vizibilitate redusă, necesitate de transportare a persoanelor salvate în cazul producerii unui accident aeronautic, acordate de ajutor medical de urgență unor membri ai echipajului sau pasagerilor, precum și în alte situații excepționale.

(3) Nu sunt autorizate aeronavele civile sau de stat în privința cărora există indicii temeinice sau informații oficiale referitoare la existența la bordul aeronavei a unor bunuri sau persoane față de care sunt aplicate măsurile restrictive internaționale pentru asigurarea păcii, securității și ordinii publice reglementate prin Legea nr.25/2016 privind aplicarea măsurilor restrictive internaționale.

Articolul 15. Nerespectarea regulilor de utilizare a spațiului aerian național

(1) Sistemul național de management al spațiului aerian se bazează pe conceptul de utilizare flexibilă a spațiului aerian.

(2) Situațiile aeriene în care o aeronavă civilă sau de stat încalcă principiile, regulile și procedurile de organizare și utilizare a spațiului aerian sunt următoarele:

- a) se abate de la ruta stabilită prin planul de zbor depus conform reglementărilor specifice, fără aprobarea furnizorului de servicii de navigație aeriană;
- b) execută un zbor cu încălcarea Cerințelor esențiale privind operațiunile de zbor prevăzute de Codul aerian al Republicii Moldova;
- c) pilotul/echipajul sau operatorul la distanță al aeronavei fără pilot la bord, după caz, nu respectă dispozițiile furnizorului de servicii de navigație aeriană;
- d) este întreruptă legătura radio cu aeronava civilă sau de stat, chiar dacă se respectă autorizarea primită, cu excepția cazurilor de cedare tehnică a echipamentului de comunicare, pilotul aeronavei intenționat întrerupe legătura radio în porțiunea spațiului aerian unde legătura radiotelefonică este obligatorie;
- e) realizează un zbor fără a respecta procedurile și normele de operare a aeronavelor fără pilot la bord, în condițiile și în modul stabilit de actele normative.

Articolul 16. Comiterea actelor de intervenție ilicită

(1) Ministerul Apărării realizează măsurile de prevenire a actelor de intervenție ilicită, în condițiile Legii nr.192/2019 privind securitatea aeronautică și în modul stabilit de actele normative.

(2) Situațiile aeriene condiționate de comiterea unui act de intervenție ilicită sunt următoarele:

a) au fost primite informații referitoare la producerea unui act de intervenție ilicită la bordul aeronavei civile sau de stat, chiar dacă se respectă autorizarea primită;

b) au fost primite informații referitoare la existența la bordul aeronavei civile sau de stat a unor articole sau substanțe extrem de periculoase, care ar putea fi folosite pentru săvârșirea unui act terorist ori a unei alte infracțiuni cu caracter terorist.

(3) Aeronava civilă sau de stat supusă unui act de intervenție ilicită poate intra în spațiul aerian al Republicii Moldova și poate ateriza pe orice aerodrom fără permisiunea prealabilă a furnizorului de servicii de navigație aeriană.

(4) În cazul în care o aeronavă civilă sau de stat supusă unui act de intervenție ilicită survolează teritoriul național, furnizorul de servicii de navigație aeriană asigură siguranța zborului pentru perioada aflării acesteia în spațiul aerian al Republicii Moldova.

(5) Aeronava civilă sau de stat respectivă este deservită de către furnizorul de servicii de navigație aeriană în mod prioritar.

Articolul 17. Amenințarea și agresiunea aeriană

(1) Amenințarea aeriană constituie principala componentă a amenințării militare.

(2) Situațiile aeriene în care există amenințarea și agresiunea unui adversar aerian într-o confruntare militară sunt următoarele:

a) au fost identificate avioane și elicoptere de luptă, aeronave de luptă fără pilot la bord, rachete și alte aparate zburătoare ale unui stat străin sau entități nestatale, care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova și sunt întrebuințate împotriva altui stat cu care se află într-un conflict militar;

b) statele adversare sau entitățile nestatale întrebuințează avioane și elicoptere de luptă, aeronave de luptă fără pilot la bord, rachete și alte aparate zburătoare împotriva Republicii Moldova.

(3) Avioanele și elicopterele de luptă, aeronavele de luptă fără pilot la bord, rachetele și alte aparate zburătoare ale unui stat străin sau entități nestatale pot fi interceptate și distruse pe traiectorie, de mijloacele de apărare aeriană, inclusiv cele de apărare aeriană cu baza la

sol.

(4) Măsura prevăzută la alin. (3) este dispusă în raport cu nivelul amenințării și agresiunii aeriene, în limitele admise de dreptul internațional, după ce au fost luate în considerare toate circumstanțele specifice ale fiecărui caz în parte și existența unui risc real și imediat la adresa teritoriilor cu populația și obiectivele aferente.

(5) În perioada declarării stării de asediu sau de război, statele adversare sau entitățile nestatale pot utiliza și alte amenințări aeriene, cum ar fi folosirea aeronavelor civile, aeronavelor de zbor fără pilot la bord de mici dimensiuni sau baloane cu aer cald, astfel încalcând regimul de utilizare a spațiului aerian, instituit de către Consiliul Suprem de Apărare.

(6) Modul de întrebuințare a forțelor și mijloacelor antiaeriene urmează a fi aprobat prin hotărâre de Guvern.

Capitolul V

MODUL DE ACȚIUNE ÎMPOTRIVA AERONAVELOR CU PILOT LA BORD CARE UTILIZEAZĂ NEAUTORIZAT SPAȚIUL AERIAN NAȚIONAL

Articolul 18. Acțiunile de răspuns la situațiile aeriene

(1) În cazul recepționării informației veridice privind utilizarea neautorizată a spațiului aerian național de către aeronava civilă sau de stat cu pilot la bord, Ministerul Apărării, în comun cu autoritățile cu atribuții în domeniu, asigură protecția spațiului aerian în conformitate cu planurile proprii de reglementare a situațiilor aeriene.

(2) Împotriva aeronavelor civile și de stat cu pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național pot fi luate următoarele măsuri:

- a) stabilirea poziției aeronavei, a legăturii radio și a identității acesteia;
- b) transmiterea de la sol a instrucțiunilor și a dispozițiilor către pilotul/echipajul aeronavei;
- c) interceptarea aeronavei care continuă să utilizeze neautorizat spațiul aerian național;
- d) executarea focului de avertisment de către aeronavele interceptoare;
- e) executarea focului de nimicire de către aeronavele interceptoare;
- f) executarea focului de nimicire de către mijloacele de apărare aeriană, inclusiv cele de apărare aeriană cu baza la sol.

Articolul 19. Stabilirea poziției aeronavei

(1) Stabilirea poziției aeronavei cu pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național, a legăturilor radio și a identității acesteia se realizează de către furnizorul de servicii de navigație aeriană sau serviciile militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian, folosindu-se mijloacele specializate aflate în serviciu sau care sunt puse în funcțiune special în acest scop.

(2) Furnizorul de servicii de navigație aeriană și serviciile militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian se informează reciproc asupra descoperirii și identificării aeronavei civile sau de stat cu pilot la bord și cauzelor care au determinat utilizarea neautorizată a spațiului aerian național.

Articolul 20. Instrucțiunile și dispozițiile

(1) Agenții aeronautici elaborează instrucțiuni pentru personalul acestora, instituie sisteme de comunicație și asigură pregătirea personalului în scopul întreprinderii acțiunilor în cazul în care utilizează neautorizat spațiul aerian național.

(2) Pe baza informațiilor de care dispun, furnizorul de servicii de navigație aeriană și serviciile militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian transmit instrucțiuni piloților/echipajelor pentru a asigura respectarea reglementărilor privind utilizarea spațiului aerian național și anume:

- a) ieșirea imediată din spațiul aerian național;
- b) schimbarea adecvată a direcției sau altitudinii de zbor;
- c) aterizarea pe un aeroport și/teren desemnat.

Articolul 21. Interceptarea aeronavei

(1) În cazul nerespectării instrucțiunilor și dispozițiilor furnizorului de servicii de navigație aeriană și serviciilor militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian, precum și în cazul imposibilității stabilirii legăturilor radio, aeronavele civile sau de stat cu pilot la bord pot fi interceptate de aeronavele militare ale Forțelor Aeriene din subordinea Ministerului Apărării.

(2) Interceptarea are drept scop identificarea aeronavei civile sau de stat cu pilot la bord, stabilirea comunicațiilor radio și contactul vizual cu aceasta, conducerea și îndrumarea către direcția și/sau altitudinea de zbor corespunzătoare, acordarea de asistență în caz de nevoie sau obligarea respectării instrucțiunilor și dispozițiilor prevăzute la art.20.

(3) Pe timpul interceptării, aeronavele interceptoare folosesc frecvențele radio de urgență internaționale în limba engleză, iar în cazul lipsei legăturii radio, folosesc semnalele vizuale și manevre, conform reglementărilor internaționale stabilite în acest scop.

(4) Utilizarea spațiului aerian al altor state de către aeronavele interceptoare ale Forțelor Aeriene din subordinea Ministerului Apărării pentru a acționa împotriva aeronavelor civile sau de stat cu pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian, se face în conformitate cu prevederile acordurilor și înțelegerilor internaționale încheiate în acest sens.

Articolul 22. Focul de avertisment

(1) În cazul neîndeplinirii sau nerespectării oricăreia dintre instrucțiunile și dispozițiile transmise conform prevederilor art.20 și art.21 alin.(2), aeronava interceptată poate fi avertizată, prin executarea focului de avertisment de către aeronava interceptoare.

(2) Focul de avertisment are drept scop atenționarea pilotului/echipajului aeronavei privind utilizarea neautorizată a spațiului aerian național și obligarea acestuia să urmeze necondiționat instrucțiunile și dispozițiile transmise de furnizorul de servicii de navigație aeriană, serviciile militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian sau de aeronavele interceptoare.

(3) Focul de avertisment se execută cu armamentul artileristic de bord, excluzându-se utilizarea muniției trasoare.

Articolul 23. Focul de nimicire

(1) Focul de nimicire împotriva aeronavei civile sau de stat cu pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național se execută de către aeronavele interceptoare sau de către mijloacele de apărare aeriană cu bază la sol, dacă măsurile prevăzute la art.18 lit. a) - d) nu au avut ca rezultat intrarea în legalitate a acesteia.

(2) Focul de nimicire împotriva unei aeronave militare străine care utilizează neautorizat spațiul aerian național, se execută de aeronavele interceptoare sau de mijloacele de apărare aeriană cu bază la sol, fără efectuarea activităților prevăzute la art. 19 -22 dacă:

- a) efectuează un atac armat pe/de pe teritoriul Republicii Moldova;

- b) efectuează manevre pentru poziționarea favorabilă executării unui atac;
- c) ripostează, prin manevre agresive sau cu foc, la instrucțiunile, dispozițiile și semnalele transmise.

Articolul 24. Situațiile excepționale

(1) În cazurile în care o aeronava civilă sau de stat cu pilot la bord nu respectă prevederile autorizării de zbor primite, din cauza declanșării unor situații excepționale, cum sunt condițiile meteorologice periculoase, defecțiuni tehnice, avarii sau situații speciale la bord privind echipajul sau pasagerii, ori ca urmare a pierderii orientării, se iau măsurile prevăzute la art.18 lit. a)-c), pentru a sprijini pilotul/echipajul aeronavei de a-și continua zborul sau de a ateriza în siguranță.

(2) Informația cu privire la situațiile excepționale trebuie să cuprindă date despre situațiile excepționale pronosticate și declanșate și consecințele acestora, despre situația radioactivă, chimică, medico-biologică, incendiară, ecologică și altele.

(3) Clasificarea situațiilor excepționale sunt reglementate prin hotărâre de Guvern.

Articolul 25. Măsurile de protecție

(1) În situația în care aeronava civilă sau de stat cu pilot la bord vizată de acțiunile dispuse conform art.18 lit. c) - d) sau art.19 alin.(2) a aterizat pe teritoriul Republicii Moldova, până la obținerea autorizării de reluare a zborului, se iau următoarele măsuri:

- a) parcare aeronavei în locul indicat;
- b) supravegherea și paza aeronavei;
- c) stabilirea identității membrilor echipajului, a pasagerilor, a naturii încărcăturii și obținerea altor date cu privire la zborul aeronavei, precum și circumstanțele care au determinat abaterea de la autorizarea deținută.

(2) Obligația de a lua măsurile prevăzute la alin.(1) revine:

- a) comandanților unităților militare din subordinea Ministerului Apărării, în cazul aterizării aeronavei pe un aerodrom militar;
- b) administratorilor aerodromurilor, în cazul aterizării aeronavei pe un aerodrom civil sau utilizat în comun cu Ministerul Apărării.

(3) La solicitarea comandanților unităților militare sau a administratorilor aerodromurilor civile, structurile subordonate Ministerului Afacerilor Interne participă la îndeplinirea măsurilor prevăzute la alin.(1) lit. b) și lit. c).

Capitolul VI

MODUL DE ACȚIUNE ÎMPOTRIVA AERONAVELOR FĂRĂ PILOT LA BORD CARE UTILIZEAZĂ NEAUTORIZAT SPAȚIUL AERIAN NAȚIONAL

Articolul 26. Operarea aeronavelor fără pilot la bord

(1) Zborurile aeronavelor de zbor fără pilot la bord în spațiul aerian național pot fi efectuate doar în limitele zonelor geografice UAS fără interdicții sau restricții, stabilite și publicate în conformitate cu prevederile hotărârii de Guvern și conform condițiilor stabilite pentru aceste zone. În acest sens, deasupra obiectivelor strategice, de securitate națională și de infrastructură critică vor fi instituite zone geografice interzise sau restricționate pentru zborul aeronavelor de zbor fără pilot la bord.

(2) Autoritățile definite la art. 4 vor identifica și prezenta către Autoritatea Aeronautică Civilă informațiile pentru stabilirea zonelor geografice UAS unde zborurile aeronavelor de zbor fără pilot sunt interzise sau restricționate.

(3) Este interzisă operarea aeronavei fără pilot la bord în spațiul aerian național în următoarele cazuri (zboruri cu risc sporit):

- a) în spațiul aerian controlat;
- b) în spațiul aerian necontrolat la o înălțime mai mare de 100 m;
- c) de asupra teritoriilor unde asemenea restricții au fost stabilite de autoritățile cu competențe în domeniu. Zborurile în zonele respective sunt permise doar în cazul respectării cerințelor stabilite de către autoritățile publice ce le-a definit ca fiind restricționate;
- d) de asupra obiectivelor infrastructurii critice naționale;
- e) în zonele cu trafic aerian din apropierea aerodromurilor;
- f) dacă aeronava fără pilot la bord nu poate fi observat vizual, când aeronava fără pilot la bord este la o distanță mai mare de 1000 m de la locul unde se află operatorul.

(4) Prin excepție, zborurile în zonele menționate la alin. (2) lit. a) pot fi efectuate cu condiția existenței avizului Autorității Aeronautice Civile și după caz, a autorităților cu competențe în domeniile vizate.

(5) Zborurile de fotografiere aeriană sau filmările aeriene, executate cu aeronava fără pilot la bord, pot fi efectuate cu permisiunea Autorității Aeronautice Civile și cu avizul Serviciului de Informații și Securitate și al Ministerului Apărării, conform procedurilor și reglementărilor aplicabile.”

(6) Zborurile de fotografiere aeriană sau filmările aeriene executate cu aeronava fără pilot la bord la sediile de lucru, reședințele, precum și la locațiile unde se desfășoară misiuni de protecție pot fi efectuate cu permisiunea Serviciului de Protecție și Pază de Stat, și cu avizul Autorității Aeronautice Civile, Serviciului de Informații și Securitate și al Ministerului Apărării conform procedurilor și reglementărilor aplicabile.

(7) Împotriva aeronavei fără pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național pot fi luate măsurile adaptate în funcție de categoria aeronavei fără pilot la bord și de nivelul riscurilor și amenințărilor potențiale la adresa securității spațiului aerian național.

Articolul 27. Trecerea frontierei de stat

(1) Aeronava fără pilot la bord care trece ilegal frontiera de stat a Republicii Moldova și zboară în spațiul aerian național fără autorizare poate fi distrusă, neutralizată sau zborul acesteia poate fi luat sub control de către structurile specializate ale Poliției de Frontieră.

(2) Măsurile prevăzute la alin. (1) sunt luate cu mijloace adecvate, dintre cele utilizate pentru măsurile prevăzute la art. 23 și art. 28, în raport cu nivelul amenințării aeriene, în limitele admise de dreptul internațional, după ce au fost luate în considerare toate circumstanțele specifice ale evenimentului și, ținând cont de prioritatea protejării vieții persoanelor, ultima soluție posibilă dispusă fiind distrugerea aeronavei fără pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național.

Articolul 28. Măsurile non-cinetice și cinetice

(1) Împotriva aeronavei fără pilot la bord care desfășoară activități de zbor ce se încadrează într-una din situațiile aeriene prevăzute la art. 13 se pot lua una sau mai multe din următoarele măsuri:

- a) non-cinetice, cum sunt detectarea aeronavei fără pilot la bord, preluarea controlului sau neutralizarea prin dezactivarea funcțiilor de comandă/control sau de comunicații;
- b) cinetice, cum sunt imobilizarea sau distrugerea aeronavei fără pilot la bord.

(2) Determinarea momentului și a locului producerii situațiilor aeriene prevăzute la art. 13 se poate realiza de către furnizorul de servicii de navigație aeriană, serviciile militare de

supraveghere și control utilizare spațiu aerian, precum și de către organele securității statului și structurile de ordine și securitate publică în sfera de responsabilitate instituțională, în limitele posibilităților tehnice ale echipamentelor speciale avute la dispoziție.

(3) Determinarea identității operatorului se realizează de către furnizorul de servicii de navigație aeriană, serviciile militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian, organele securității statului și structurile de ordine și securitate publică, folosindu-se echipamentele tehnice speciale aflate în dotare sau care sunt puse în funcțiune special în acest scop.

(4) Furnizorul de servicii de navigație aeriană, serviciile militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian, organele securității statului și structurile de ordine și securitate publică se informează reciproc asupra detectării aeronavei fără pilot la bord.

(5) Măsurile prevăzute la alin. (1) sunt dispuse în raport cu nivelul amenințării aeriene, în limitele admise de dreptul internațional, după ce au fost luate în considerare toate circumstanțele specifice ale evenimentului și, ținând cont de prioritatea protejării vieții persoanelor, ultima soluție posibilă dispusă fiind distrugerea aeronavei fără pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național.

(6) Măsurile prevăzute la art. 27 și art. 28 alin. (1)-(3) sunt luate de organele securității statului și structurile de ordine și securitate publică, precum și de structurile militare și serviciile speciale ale altor țări partenere, în temeiul acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte și a înțelegerilor tehnice în domeniul securității și apărării, încheiate în acest sens, cu respectarea legislației naționale.

(7) Ministerul Apărării asigură coordonarea implementării măsurilor prevăzute în prezentul capitol.

(8) Ministerul Apărării este informat cu operativitate despre circumstanțele și modul în care organele securității statului și structurile de ordine și securitate publică au acționat împotriva aeronavei fără pilot la bord.

Articolul 29. Dispozitivele și echipamentele tehnice speciale

(1) Pentru aplicarea măsurilor prevăzute în prezentul capitol, se utilizează dispozitive și echipamente tehnice speciale operate de structurile prevăzute la art. 28 alin. (6).

(2) Clasificatorul dispozitivelor și echipamentelor tehnice speciale se stabilește și se aprobă prin hotărâre de Guvern.

Capitolul VII

MODUL DE ACȚIUNE ÎMPOTRIVA RACHETELOR CARE UTILIZEAZĂ NEAUTORIZAT SPAȚIUL AERIAN NAȚIONAL

Articolul 30. Atac cu rachete

(1) Racheta balistică sau racheta de croazieră care intră în spațiul aerian național, poate fi interceptată și distrusă pe traiectorie, de mijloacele de apărare aeriană, inclusiv cele de apărare aeriană cu baza la sol.

(2) Măsura prevăzută la alin. (1) este dispusă în raport cu nivelul amenințării aeriene, în limitele admise de dreptul internațional, după ce au fost luate în considerare toate circumstanțele specifice ale fiecărui caz în parte și existența unui risc real și imediat la adresa teritoriilor cu populația și obiectivele aferente.

Articolul 31. Măsurile aplicabile în caz de agresiune armată, la declararea stării de asediu sau de război

(1) În caz de agresiune armată împotriva Republicii Moldova, la declararea stării de asediu sau de război, măsurile pentru respingerea agresiunii armate (agresiunea aeriană) se efectuează în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Legea nr. 345/2003 cu privire la apărarea națională, Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, precum și cu alte acte normative.

(2) În caz de agresiune armată împotriva Republicii Moldova, la declararea stării de asediu sau de război, este interzis zborul oricărei aeronave civile sau de stat fără autorizația specială emisă de Ministerul Apărării.

Capitolul VIII

COMPETENȚELE SPECIFICE PRIVIND

APROBAREA EXECUTĂRII MĂSURILOR DE SECURITATE

Articolul 32. Aprobarea executării măsurilor de securitate de către Ministerul Apărării

(1) Dreptul de a ordona sau de a aproba măsurile prevăzute la art. 18 lit. c) -f) și art. 30 alin. (1) îl au persoanele cu drept de decizie stabilite prin ordinul Ministrului apărării, iar în cazul absenței temporare, funcțiile acestuia vor fi exercitate de către o altă persoană, desemnată în același mod.

(2) Șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, comandant al Armatei Naționale sau persoana desemnată prin ordinul Ministrului apărării raportează ierarhic, imediat despre dispunerea măsurilor prevăzute la art. 18 lit. c) -f) și art. 30 alin. (1) și efectele acestora.

Articolul 33. Aprobarea executării măsurilor de securitate de către alte autorități cu competențe în domeniu

(1) Dreptul de a ordona sau a aproba măsurile prevăzute la art. 27 și art. 28 alin. (1) îl are conducătorul subdiviziunii specializate din cadrul organelor securității statului și structurilor de ordine și securitate publică stabilite.

(2) Conducătorul subdiviziunii specializate responsabil de acțiunile de intervenție conform alin. (1) raportează ierarhic, imediat despre dispunerea măsurilor prevăzute la art. 27 și art. 28 alin. (1) și efectele acestora.

Articolul 34. Aeronava militară străină

(1) În cazul în care o aeronavă militară străină atacă o aeronavă interceptoare, decizia de executare a focului de nimicire este luată de pilotul comandant al aeronavei interceptoare sau, după caz, de comandantul unității militare de aeronave interceptoare.

(2) În situația pierderii comunicațiilor cu serviciile militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian, dacă aeronava militară străină continuă utilizarea neautorizată a spațiului aerian național și nu execută instrucțiunile și dispozițiile transmise conform prevederilor art. 20 alin. (2) sau efectuează manevre pentru o poziție favorabilă pentru un atac împotriva aeronavei interceptoare, decizia de executare a focului de nimicire este luată de pilotul comandant al aeronavei interceptoare sau de comandantul unității militare de aeronave interceptoare.

Articolul 35. Interzicerea zborurilor

(1) În scopul executării în siguranță a zborurilor, pe timpul aplicării măsurilor prevăzute la art. 18, art. 27, art. 28 și art. 30, Ministerul Apărării, prin structurile de specialitate ale Forțelor Aeriene, va da dispoziții de deviere sau de interzicere temporară (până la 24 ore) a tuturor zborurilor într-o anumită zonă sau în întregul spațiu aerian național.

(2) În scopul executării dispoziției Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Autoritatea Aeronautică Civilă, de comun cu Ministerul Apărării vor decide referitor la interzicerea utilizării spațiului aerian național pentru aeronavele (naționale și străine), pe termen lung, în funcție de solicitările și convențiile internaționale.

Articolul 36. Transmiterea informațiilor

(1) Transmiterea datelor, dispozițiilor și ordinelor cu privire la clarificarea situației aeriene și acțiunile împotriva aeronavei civile sau de stat care utilizează neautorizat spațiul aerian național are prioritate în toate sistemele de comunicații electronice și telecomunicații speciale naționale.

(2) Datele obținute, demersurile efectuate, dispozițiile și ordinele date cu privire la aeronava civilă sau de stat care utilizează neautorizat spațiul aerian național se înregistrează folosindu-se aparatura specifică din dotare sau se consemnează și se păstrează până la finalizarea cercetării evenimentului.

(3) Aceste date se pun la dispoziția organelor de cercetare penală, cu respectarea prevederilor legale în vigoare privind securitatea spațiului aerian.

Capitolul IX

ASIGURAREA EFICIENȚEI MĂSURILOR DE SECURITATE

Articolul 37. Expertizele de securitate aeriană

(1) Ministerul Apărării efectuează expertize de securitate în domeniul securității spațiului aerian ori de câte ori depistează necesitatea reevaluării măsurilor și procedurilor de securitate în vederea identificării și înlăturării vulnerabilităților.

(2) Dacă este identificată o vulnerabilitate, Ministerul Apărării solicită implementarea măsurilor de securitate compensatorii, proporționale nivelului de risc.

Articolul 38. Testele de securitate aeriană

(1) În scopul stabilirii eficienței, Ministerul Apărării efectuează testarea dispozitivelor și echipamentelor speciale, a personalului care activează în domeniul securității spațiului aerian, precum și a măsurilor și procedurilor de securitate aeriană.

(2) La desfășurarea testelor de securitate aeriană, Ministerul Apărării poate antrena reprezentanți ai altor autorități și structuri cu competențe în domeniul securității spațiului aerian.

(3) Testele de securitate sunt desfășurate pentru evaluarea eficienței a cel puțin uneia dintre următoarele măsuri de securitate:

- a) stabilirea de la sol a poziției aeronavei, a legăturii radio și a identității acesteia;
- b) transmiterea de la sol a instrucțiunilor și a dispozițiilor către pilotul/echipajul aeronavei;
- c) determinarea momentului și a locului de producere a situațiilor aeriene;
- d) determinarea identității operatorului aeronavei fără pilot la bord;
- e) detectarea aeronavei fără pilot la bord, preluarea controlului sau neutralizarea prin dezactivarea funcțiilor de comandă/control sau de comunicații;
- f) imobilizarea sau distrugerea aeronavei fără pilot la bord.

(4) Ministerul Apărării elaborează și aprobă protocolul privind testele de securitate aeriană care vor conține metodologia desfășurării testelor respective, cu respectarea prevederilor legale, inclusiv a celor de siguranță și a celor operaționale.

(5) În urma efectuării testelor de securitate aeriană se acordă calificative ce reprezintă

gradul de eficacitate și de pregătire al măsurilor de securitate aeriană.

Articolul 39. Investigarea situațiilor aeriene

(1) În scopul determinării eficienței măsurilor și procedurilor de securitate și efectuării modificărilor necesare după declanșarea situațiilor aeriene, Ministerul Apărării organizează investigarea situației aeriene, cu participarea organelor care exercită activitate operativă de investigații a situațiilor aeriene și organelor de urmărire penală din Republica Moldova în condițiile și în modul stabilit de actele normative.

(2) La investigarea situației aeriene pot participa experți internaționali în domeniul securității spațiului aerian, precum și reprezentanți ai statelor interesate.

(3) Ministerul Apărării prezintă Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului și Prim-ministrului raportul final de investigare a situației aeriene în conformitate cu normele stabilite.

Capitolul X

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 40. Fondurile necesare pentru asigurarea echipamentelor și sistemelor tehnice

Fondurile necesare pentru asigurarea echipamentelor și sistemelor tehnice, implementarea măsurilor de protecție, precum și pentru menținerea în funcțiune a echipamentelor și sistemelor tehnice, vor fi asigurate din contul și în limita mijloacelor financiare prevăzute anual în bugetul de stat, în aceste scopuri, precum și din alte surse, în modul stabilit de actele normative.

Articolul 41. Paza și protecția obiectivelor infrastructurii critice

Ministerele, alte autorități administrative centrale, persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și formă juridică de organizare, care au în gestiune obiective incluse în Nomenclatorul național al infrastructurii critice au obligația de a implementa și menține măsurile de pază și protecție a obiectivelor infrastructurii critice contra amenințărilor specifice aeronavelor fără pilot la bord, în conformitate cu prevederile Legii nr. 120/2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului și alte acte normative.

Articolul 42. Sancțiuni pentru încălcarea legii

Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspundere disciplinară, materială, contravențională, civilă sau penală, în conformitate cu actele normative.

Articolul 43. Dispoziții finale

(1) Guvernul, până la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aproba actele normative de punere în aplicare a acesteia.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr.143/2012 privind controlul spațiului aerian (Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2012, nr.155-159, art.512), cu modificările ulterioare, se abrogă.

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege privind securitatea spațiului aerian național

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul legii privind securitatea spațiului aerian național a fost elaborat de către Ministerul Apărării.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul legii privind securitatea spațiului aerian național (în continuare proiectul legii) a fost elaborat în scopul realizării obiectivelor naționale de securitate și apărare, implicit pentru combaterea amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților în adresa Republicii Moldova, prevăzute în Strategia Securității Naționale, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.391/2023.

În acest sens, luând în considerare direcțiile de acțiune reglementate de prevederile Strategiei, precum securitatea militară și apărarea națională, acestea urmează a fi realizate prin dezvoltarea potențialului de apărare al Republicii Moldova, inclusiv prin adaptarea actelor normative în domeniul securității militare și apărării, a structurii sistemului național de apărare, în baza lecțiilor învățate din agresiunea militară a Federației Ruse împotriva Ucrainei.

Subsecvent, menționăm că într-un context internațional dinamic, marcat de evoluții rapide în domeniul tehnologiilor aeronautice, inclusiv creșterea semnificativă a utilizării aeronavelor fără pilot și rachetelor care sunt generate în mare măsură de războiul din Ucraina, este necesar un cadru legislativ robust și flexibil care să asigure controlul și protecția eficientă a spațiului aerian al Republicii Moldova.

Totodată, luând în considerare provocările de securitate la nivel regional și național, riscurile și amenințările la adresa securității naționale, integrității spațiului aerian al Republicii Moldova, dar și protecției vieții și sănătății cetățenilor este imperativ ca autoritățile competente să dispună de instrumentele necesare pentru a preveni și răspunde prompt oricărei utilizări neautorizate a acestuia.

Astfel, în scopul continuării procesului de consolidare a securității naționale a Republicii Moldova, inclusiv prevenirii, contracarării, și neutralizării (anihilării) riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, a integrității spațiului aerian al Republicii Moldova, securității aeronautice, vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului se propune reglementarea detaliată a raporturilor juridice, organizaționale, administrative și de altă natură, apărute în procesul de asigurare a securității spațiului aerian național, modul de acțiune în diverse situații aeriene și competențele specifice privind aprobarea executării măsurilor de securitate aeriană.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

În prezent, Republica Moldova se confruntă cu o serie de provocări legate de gestionarea și protecția spațiului aerian. În contextul geopolitic dinamic și al evoluțiilor tehnologice rapide, în special în domeniul aeronavelor fără pilot la bord și rachetelor, protecția spațiului aerian al Republicii Moldova, securității aeronautice, vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului devine o prioritate absolută.

Menționăm, că la momentul actual controlul asupra spațiului aerian al Republicii Moldova este reglementat parțial de normele existente stabilite în Legea nr.143/2012 cu privire la controlul spațiului aerian. Reglementările și modul de acțiune ale Legii nr.143/2012 cu privire la controlul spațiului aerian însă, nu acoperă suficient de detaliat riscurile emergente și noile tehnologii, cum ar fi utilizarea aparatelor de zbor fără pilot pentru scopuri civile și militare.

Mai mult ca atât, nu sunt specificate reglementările complete și procedurile de interceptare și descurajare a aeronavelor neautorizate, iar capacitatea autorităților de a răspunde prompt și eficient în fața unor astfel de amenințări este limitată. În acest sens, gestionarea și securitatea spațiului aerian al Republicii Moldova sunt vulnerabile din mai multe puncte de vedere, precum:

1) creșterea numărului de aeronave fără pilot la bord. Utilizarea aparatelor de zbor fără pilot, atât pentru scopuri comerciale cât și militare, a crescut semnificativ, iar reglementările actuale nu sunt suficient de clare și nu permit o monitorizare și un control adecvat al acestora;

2) utilizarea neautorizată a spațiului aerian. Acțiunile unor aeronave care pătrund sau zboară neautorizat în spațiul aerian al Republicii Moldova, indiferent dacă sunt civile sau militare, pot pune în pericol securitatea națională. De asemenea, există riscuri privind spionajul aerian sau chiar atacuri teroriste;

3) utilizarea neautorizată a spațiului aerian de către rachete balistice și de croaziera - obiecte de proveniență militară, care nu se limitează la rachete, reprezintă o amenințare semnificativă la adresa securității naționale, având potențialul de a destabiliza atât securitatea țării, cât și încrederea în capacitatea autorităților de a proteja spațiul aerian al Republicii Moldova. Astfel, riscurile generate de aceste încălcări pot afecta grav securitatea statului, ordinea publică, inclusiv în domeniul cooperării internaționale;

4) cadrul normativ existent în domeniul securității spațiului aerian reglementează parțial utilizarea spațiului aerian. Astfel, nu sunt clar reglementate procedurile de intervenție în cazul unor zboruri neautorizate de către sistemele de aeronave fără pilot sau alte tipuri de amenințări de natură militară. Normele aplicabile sunt învechite și dispersate între legislația aviatică, legislația privind securitatea națională și Regulamentele privind apărarea teritoriului național.

În contextul celor enunțate, intervenția legislativă este imperativă pentru remedierea unor deficiențe și lacune ale reglementărilor actuale, care nu permit o protecție eficientă a spațiului aerian al Republicii Moldova și nu asigură suficiente mecanisme de intervenție în fața riscurilor emergente. Printre principalele probleme identificate, se numără:

1) lipsa unui cadru normativ coerent pentru gestionarea riscurilor legate de aeronavele fără pilot. Astfel, deși Hotărârea Guvernului nr.949/2022 cu privire la aprobarea normelor de operare a aeronavelor fără pilot la bord prevăd cerințele detaliate pentru operarea sistemelor de aeronave fără pilot la bord, nu există un cadru complet care să reglementeze interacțiunea acestora cu aeronavele tradiționale sau care să stabilească proceduri clare de neutralizare a acestora în caz de utilizare neautorizată. Acest tip de aeronavă nu este tratat în mod corespunzător în reglementările actuale, iar autoritățile nu dispun de proceduri clare pentru gestionarea acestora;

2) lipsa unui sistem eficient de interceptare și control al aeronavelor neautorizate. Legislația actuală nu definește suficient măsurile de interceptare și control ale aeronavelor care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova. În acest sens, autoritățile nu dispun de un cadru normativ clar pentru a răspunde rapid în fața unei incursiuni aeriene neautorizate, cu atât mai mult în cazurile când aeronavele cu pilot sau fără pilot, rachete sunt utilizate de către un stat agresor;

3) deficiențe în coordonarea între autoritățile civile și militare. În acest sens, există lacune în coordonarea acțiunilor între autoritățile civile precum Autoritatea Aeronautică Civilă și Întreprinderea de Stat pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian MoldATSA și respectiv, structurile militare subordonate ale Ministerului Apărării, în privința securității spațiului aerian. Cadrul normativ existent nu reglementează exhaustiv procesul de coordonare, inclusiv în situații de urgență, ceea ce poate duce la reacții luate tardiv din partea autorităților sau la un răspuns insuficient de eficient;

4) inadaptabilitatea reglementărilor existente la noile tehnologii și amenințări. Proiectul de lege abordează provocările generate de noile tehnologii din aviație, cum ar fi dronele, care sunt tot mai frecvent întâlnite și resimțite în Republica Moldova, în contextul conflictului din țara vecină. Cadrul normativ actual nu oferă soluții adecvate pentru gestionarea eficientă a acestor riscuri emergente;

5) lipsa unor norme clare privind protecția și siguranța aeronautică, a vieții și sănătății persoanelor și a infrastructurii critice ale statului împotriva riscurilor și amenințărilor aeriene moderne. În acest sens, nu există reglementări suficiente în ceea ce privește protecția infrastructurilor critice ale statului, cum ar fi obiective militare/non-militare, obiective de producere și depozitare a substanțelor chimice, obiective de depozitare și distribuție electrică gaze și petrol, infrastructură aeriană, navală și auto, obiective de depozitare a alimentelor și furnizarea apei potabile, obiective de prelucrare, procesare și stocare a datelor, obiective de depozitare a medicamentelor, față de eventuale atacuri aeriene sau spionaj. Astfel de infrastructuri pot deveni ținte pentru diverse amenințări, iar legea actuală nu prevede măsuri de protecție adecvate.

Cu referire la lacunele și deficiențele în cadrul normativ existent, menționăm:

1) lipsa reglementărilor pentru utilizarea și controlul aeronavelor fără pilot;

2) lipsa unei proceduri clare de interceptare și de răspuns rapid la utilizarea neautorizată a spațiului aerian al Republicii Moldova;

3) lipsa unui cadru normativ necesar care va reglementa detaliat coordonarea între autoritățile civile și cele militare implicate în procesul de gestionare, intervenții de urgență și controlul spațiului aerian al Republicii Moldova.

În contextul celor menționate, luând în considerare deficiențele și lacunele identificate în legislația existentă, este esențial ca Republica Moldova să adopte un cadru legislativ unitar, coerent și interoperabil, care să reglementeze eficient toate aspectele legate de securitatea spațiului aerian național, precum și modul de acțiune împotriva aeronavelor, care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

În scopul prevenirii, contracarării, și neutralizării (anihilării) riscurilor și amenințărilor aeriene la adresa securității naționale, a integrității spațiului aerian național, securității aeronautice, a vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului, proiectul de lege reglementează raporturile juridice, organizaționale, administrative și de altă natură, apărute în procesul de asigurare a securității spațiului aerian național, modul de acțiune în diverse situații aeriene și competențele specifice privind aprobarea executării măsurilor de securitate aeriană.

În Capitolul I Dispoziții generale, se introduc noțiuni noi, precum:

- agresiune aeriană, ce presupune acțiunea ostilă prin întrebuințarea efectivă a potențialului aerian de către un stat sau grup de state, pentru atingerea scopurilor politice-militare propuse, împotriva suveranității, independenței și integrității teritoriale;

- amenințare aeriană, include suma tuturor evenimentelor negative posibile pe care le poate genera, la un anumit moment dat, un stat sau grup de state în spațiul aerian al altui stat sau grup de state, pentru atingerea scopurilor politico-militare propuse, împotriva suveranității, independenței și integrității teritoriale;

- amenințare militară, ce cuprinde relațiile interstatale sau intra-statale, caracterizată prin apariția reală a unui conflict militar între părțile opuse, un grad ridicat de disponibilitate a oricărui stat sau grup de state al organizațiilor separatiste sau teroriste de a utiliza forța;

- măsuri cinetice, ce presupun forța fizică pentru imobilizarea, distrugerea sau neutralizarea aeronavei fără pilot, prin intermediul proiectilelor sau altor tipuri de arme, având ca obiectiv doborârea acestora sau crearea condițiilor pentru incapacitatea lor de a mai desfășura misiunea ilegală;

- măsuri non-cinetice, ce presupun detectarea, stabilirea identității aeronavei fără pilot la bord, preluarea controlului sau neutralizarea, prin dezactivarea funcțiilor de comandă/control sau de comunicații;

- măsuri de securitate aeriană, ce sunt caracterizate prin acțiuni sau activități privind prevenirea și contracararea riscurilor și amenințărilor aeriene la adresa securității naționale al Republicii Moldova, a integrității spațiului aerian național, securității aeronautice, a vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului;

- muniții trasoare, ce includ proiectile speciale care emit lumină vizibilă atunci când sunt trase, pentru a marca traiectoria lor și îmbunătățirea acurateței și coordonării în timpul operațiunilor militare;

- racheta balistică, presupune racheta care urmează o traiectorie balistică suborbitală, având obiectivul să livreze la o țintă predeterminată unul sau mai multe focoaie;

- racheta de croazieră, presupune racheta cu rază lungă de acțiune, capabilă să lovească o țintă situată la câteva sute sau chiar la câteva mii de kilometri;

- serviciile militare de supraveghere și control utilizare spațiu aerian, ce presupun ansamblu de structuri, mijloace și proceduri operaționale prin care Ministerul Apărării monitorizează, gestionează și reglementează activitățile aeriene într-un spațiu aerian specific, cu scopul de a asigura securitatea națională, apărarea teritoriului și coordonarea traficului aerian militar, în conformitate cu reglementările și misiunile strategice stabilite.

Comunicăm, că prin introducerea acestor noțiuni, proiectul de lege completează cadrul normativ național cu măsuri moderne, adaptate evoluțiilor tehnologice și riscurilor emergente în domeniul securității Republicii Moldova.

Capitolul II specifică responsabilitățile instituționale în domeniul securității spațiului aerian

În acest context, Președintele Republicii Moldova, Comandant Suprem al Forțelor Armate exercită conducerea generală a sistemului național de securitate și apărare. Respectiv, Ministerul Apărării este organul central de specialitate al administrației publice centrale care organizează, conduce, coordonează și desfășoară, potrivit legii, activitățile în domeniul apărării naționale și securității militare și desfășoară nemijlocit activitatea de asigurare a securității spațiului aerian al Republicii Moldova.

Complementar, sunt stabilite autoritățile cu atribuții în domeniul securității spațiului aerian, atribuțiile acestora în acordarea sprijinului asigurării securității spațiului aerian național și cooperarea acestora la nivel național și internațional la schimbul de informații și date tehnice între statele membre ale Uniunii Europene și organizațiile internaționale din domeniul aviației civile, referitor la fenomenele anormale neidentificate.

Capitolul III specifică securitatea spațiului aerian național

Printre principalele prevederi, se menționează că Forțele Aeriene subordonate Ministerului Apărării asigură securitatea și apărarea spațiului aerian național prin prevenirea, contracararea și respingerea amenințărilor aeriene și actelor de agresiune armată îndreptate împotriva Republicii Moldova. În acest sens, sunt determinate atribuțiile Forțelor Armate în domeniu, Autorității Aeronautice Civile, Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, care în limitele legislației pot restricționa sau interzice temporar desfășurarea traficului aerian general într-o porțiune ori în întreg spațiul aerian național, din motive ce ar amenința capacitatea de apărare, ordine publică și securitatea națională.

Capitolul IV reglementează situațiile aeriene în domeniul securității spațiului aerian național

Astfel, conform art.12, orice zbor în spațiul aerian național de către aeronave civile sau de stat trebuie să fie autorizat conform actelor normative. Orice alte activități, având drept efect ajungerea în spațiul aerian național a aeronavelor civile sau de stat, pot fi efectuate numai în condițiile aprobării sau autorizării emise de autoritățile cu competențe în domeniu.

În acest sens, orice zbor în zona de frontieră se execută cu respectarea prevederilor specifice ale Legii nr. 28/2024 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova.

Concomitent, zborurile de fotografiere aeriană sau filmările aeriene, executate cu aeronava cu pilot la bord, se efectuează cu permisiunea Autorității Aeronautice Civile, avizul Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova și al Ministerului Apărării, conform procedurilor și reglementărilor aplicabile. Zborurile de fotografiere aeriană sau filmările aeriene executate cu aeronava cu pilot la bord la sediile de lucru, reședințele, precum și la locațiile unde se desfășoară misiuni de protecție pot fi efectuate

cu permisiunea Serviciului de Protecție și Pază de Stat, conform procedurilor și reglementărilor aplicabile.

Art. 13-17 stabilesc și descriu situațiile aeriene care pot fi declanșate în scopul securității spațiului aerian, precum: utilizarea neautorizată a spațiului aerian național; nerespectarea regulilor de utilizare a spațiului aerian național; comiterea actelor de intervenție ilicită; amenințarea și agresiunea aeriană. Lista acestor situațiilor aeriene este exhaustivă și poate fi modificată sau completată doar prin lege.

Capitolul V prevede modul de acțiune împotriva aeronavelor cu pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național

Art.18 stabilește acțiunile de răspuns la situațiile aeriene. În acest sens, împotriva aeronavelor civile și de stat cu pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național pot fi luate următoarele măsuri:

- a) stabilirea poziției aeronavei, a legăturii radio și a identității acesteia;
- b) transmiterea de la sol a instrucțiunilor și a dispozițiilor către pilotul/echipajul aeronavei;
- c) interceptarea aeronavei care continuă să utilizeze neautorizat spațiul aerian național;
- d) executarea focului de avertisment de către aeronavele interceptoare;
- e) executarea focului de nimicire de către aeronavele interceptoare;
- f) executarea focului de nimicire de către mijloacele de apărare aeriană, inclusiv cele de apărare aeriană cu baza la sol.

Fiecare măsură va fi dispusă în raport cu nivelul amenințării și agresiunii aeriene, în limitele admise, după ce au fost luate în considerare toate circumstanțele specifice ale fiecărui caz în parte și existența unui risc real și imediat la adresa teritoriilor cu populația și obiectivele aferente.

Art.24 introduce o prevedere importantă referitoare la situațiile excepționale, din cauza declanșării unor situații excepționale, cum sunt condițiile meteorologice periculoase, defecțiuni tehnice, avarii sau situații speciale la bord privind echipajul sau pasagerii, ori ca urmare a pierderii orientării. În aceste cazuri, măsurile luate vor fi axate pe sprijinirea aeronavei pentru a o ajuta să aterizeze în siguranță, fără a pune în pericol viața echipajului și a pasagerilor.

Art.25 reglementează măsurile de protecție necesare în cazul în care o aeronavă aterizează pe teritoriul Republicii Moldova după ce a intrat neautorizat în spațiul aerian. Aceste măsuri includ parcare a aeronavei cu pilot la bord civilă și/sau militară la locul indicat; supravegherea și paza aeronavei cu pilot la bord civilă și/sau militară; stabilirea identității membrilor echipajului, a pasagerilor, a naturii încărcăturii și obținerea altor date cu privire la zborul aeronavei cu pilot la bord civilă și/sau militară, precum și circumstanțele care au determinat abaterea de la ruta autorizată.

Capitolul VI reglementează modul de acțiune împotriva aeronavelor fără pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național

Art.26 stabilește operarea aeronavelor fără pilot la bord. În acest sens, este interzisă operarea aeronavei fără pilot la bord în spațiul aerian național în următoarele cazuri (zboruri cu risc sporit): în spațiul aerian controlat; în spațiul aerian necontrolat la o

înălțime mai mare de 100 m; de asupra teritoriilor unde asemenea restricții au fost stabilite de autoritățile cu competențe în domeniu. Zborurile în zonele respective sunt permise doar în cazul respectării cerințelor stabilite de către autoritățile publice ce le-a definit ca fiind restricționate; deasupra obiectivelor infrastructurii critice naționale; în zonele cu trafic aerian din apropierea aerodromurilor; dacă aeronava fără pilot la bord nu poate fi observat vizual, când aeronava fără pilot la bord este la o distanță mai mare de 1000 m de la locul unde se află operatorul.

Prin excepție, zborurile în zonele menționate pot fi efectuate cu condiția existenței avizului Autorității Aeronautice Civile și după caz, a autorităților cu competențe în domeniile vizate.

Art.27 stabilește măsurile ce urmează a fi luate de către structurile specializate ale Poliției de Frontieră, în situația trecerii ilegale a frontierei de stat a Republicii Moldova și zborului în spațiul aerian național fără autorizare a aeronavei fără pilot la bord. Măsurile vor fi luate în raport cu nivelul amenințării aeriene, în limitele admise de dreptul internațional, după ce au fost luate în considerare toate circumstanțele specifice ale evenimentului și, ținând cont de prioritatea protejării vieții persoanelor, ultima soluție posibilă dispusă fiind distrugerea aeronavei fără pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național.

Art.28 detaliază măsurile care pot fi luate în caz de trecere ilegală a frontierei de stat asupra sistemelor de aeronave fără pilot la bord, incluzând posibilitatea de a o neutraliza sau distruge, în funcție de nivelul amenințării. Astfel, sunt stabilite două tipuri de măsuri care pot fi luate împotriva sistemelor de aeronave fără pilot la bord:

1) măsuri non-cinetice (deteția, identificarea, preluarea controlului sau neutralizarea prin dezactivarea funcțiilor de comandă/control sau comunicații);

2) măsuri cinetice (utilizarea forței fizice pentru imobilizarea, distrugerea sau neutralizarea aeronavelor, inclusiv prin doborârea acestora).

Capitolul VII prevede modul de acțiune împotriva rachetelor care utilizează neautorizat spațiul aerian național

În acest sens, racheta balistică sau racheta de croazieră care intră în spațiul aerian național, poate fi interceptată și distrusă pe traiectorie, de mijloacele de apărare aeriană, inclusiv cele de apărare aeriană cu baza la sol.

Art. 31 prevede măsurile aplicabile în caz de agresiune armată, la declararea stării de asediu sau de război. Astfel, în caz de agresiune armată împotriva Republicii Moldova, la declararea stării de asediu sau de război, măsurile pentru respingerea agresiunii armate (agresiunea aeriană) se efectuează în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Legea nr.345/2003 cu privire la apărarea națională, Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, precum și cu alte acte normative.

Consecvent, se stabilește că în caz de agresiune armată împotriva Republicii Moldova, la declararea stării de asediu sau de război, este interzis zborul oricărei aeronave civile sau de stat fără autorizația specială emisă de Ministerul Apărării.

Capitolul VIII prevede competențele specifice privind aprobarea executării măsurilor de securitate

Acestea prevăd o serie de măsuri și proceduri pentru gestionarea eficientă a securității aeriene a Republicii Moldova, concentrându-se pe utilizarea neautorizată a spațiului aerian de către aeronavelor cu pilot la bord civile și sau militare, aeronavelor fără pilot la bord și rachetelor care operează în spațiul aerian al Republicii Moldova. Aceste măsuri vizează, în principiu, autoritățile responsabile și competențele acestora, procedurile de intervenție și comunicare, precum și reglementările de siguranță în situații de utilizare neautorizată a spațiului aerian al Republicii Moldova.

În acest sens, au fost delegate responsabilități factorilor pentru luarea deciziilor operative și anume:

1) dreptul de a ordona sau de a aproba măsurile prevăzute la art. 18 lit. c) -f) și art.30 alin. (1) îl au persoanele cu drept de decizie stabilite prin ordinul Ministrului apărării, iar în cazul absenței temporare, funcțiile acestuia vor fi exercitate de către o altă persoană, desemnată în același mod;

2) dreptul de a ordona sau a aproba măsurile prevăzute la art. 27 și art. 28 alin. (1) îl are conducătorul subdiviziunii specializate din cadrul organelor securității statului și structurilor de ordine și securitate publică stabilite;

3) în cazul în care o aeronavă militară străină atacă o aeronavă interceptoare, decizia de executare a focului de nimicire este luată de pilotul comandant al aeronavei interceptoare sau, după caz, de comandantul unității militare de aeronave interceptoare;

4) în scopul executării în siguranță a zborurilor, pe timpul aplicării măsurilor prevăzute la art. 18, 27, 28 și 30, Ministerul Apărării, prin structurile de specialitate ale Forțelor Aeriene, poate da dispoziții de deviere sau de interdicere temporară (până la 24 ore) a tuturor zborurilor într-o anumită zonă sau în întregul spațiu aerian național.

Subsidiar, despre fiecare caz de utilizare neautorizată a spațiului aerian al Republicii Moldova și măsurile luate asupra aeronavelor cu pilot la bord, aeronavelor fără pilot la bord și rachetelor care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova, Ministerul Apărării va informa imediat Comandantul Suprem al Forțelor Armate, Serviciul de Informații și Securitate, după caz, Serviciul de Protecție și Pază de Stat.

Capitolul IX prevede asigurarea eficienței măsurilor de securitate

Art. 37 prevede organizarea expertizelor de securitate aeriană, care includ evaluarea securității în domeniul spațiului aerian, ori de câte ori se identifică necesitatea reevaluării măsurilor și procedurilor de securitate, în scopul identificării și eliminării vulnerabilităților. Ulterior identificării vulnerabilităților, se vor implementa măsuri de securitate compensatorii, proporționale cu nivelul de risc.

Art. 39 stabilește investigarea situației aeriene de către Ministerul Apărării, cu participarea organelor care exercită activitate operativă de investigații și organelor de urmărire penală din Republica Moldova. La investigarea situației aeriene vor participa experți internaționali în domeniul securității spațiului aerian, precum și reprezentanți ai statelor interesate. Ca rezultat, Ministerul Apărării prezintă Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului și Prim-ministrului raportul final de investigare a situației aeriene în conformitate cu normele stabilite.

Capitolul X prevede Dispoziții finale și tranzitorii

Art.40 Fondurile necesare pentru asigurarea echipamentelor și sistemelor tehnice, implementarea măsurilor de protecție, precum și pentru menținerea în funcțiune a echipamentelor și sistemelor tehnice, vor fi asigurate din contul și în limita mijloacelor financiare prevăzute anual în bugetul de stat, în aceste scopuri, precum și din alte surse, în modul stabilit de actele normative.

Art.41 prevede că ministerele, alte autorități administrative centrale, persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și formă juridică de organizare, care au în gestiune obiective incluse în Nomenclatorul național al infrastructurii critice vor avea obligația de a implementa și menține măsurile de pază și protecție a obiectivelor infrastructurii critice contra amenințărilor specifice aeronavelor fără pilot la bord, conform prevederilor actelor normative.

Consecvent, menționăm că până la aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege, actele normative se vor aplica în măsura în care nu contravin acesteia.

Menționăm, că proiectul legii înaintat este esențial pentru asigurarea unui cadru normativ coerent și eficient în domeniul securității spațiului aerian național. Prin reglementarea competențelor autorităților, definirea clară a termenilor și stabilirea procedurilor de intervenție în caz de utilizare neautorizată a spațiului aerian, aceasta va contribui semnificativ la protejarea securității naționale, la prevenirea riscurilor pentru viața și sănătatea cetățenilor și asigurarea unui trafic aerian sigur.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea „a nu face nimic” sau lipsa de intervenție va contribui la perpetuarea dificultăților în prevenirea și contracararea riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, a integrității spațiului aerian al Republicii Moldova, securității aeronautice, vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului, ca rezultat a actelor de intervenție ilicită a aeronavelor cu pilot la bord, aeronavelor fără pilot la bord și rachetelor care operează în spațiul aerian al Republicii Moldova, situații ce apar ca rezultat al contextului internațional dinamic, marcat de evoluții rapide în domeniul tehnologiilor aeronautice, inclusiv creșterea semnificativă a utilizării aeronavelor fără pilot și a rachetelor care sunt generate în mare măsură de războiul din țara vecină.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Modificările propuse vor avea impact pozitiv pe termen lung asupra sectorului apărării naționale, parte componentă a sectorului public, prin prevenirea și contracararea riscurilor și amenințărilor la adresa securității naționale, a integrității spațiului aerian al Republicii Moldova, securității aeronautice, vieții și sănătății persoanelor și a patrimoniului.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Strategia securității naționale a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023 stipulează expres că „pentru a proteja în mod adecvat țara, Forțele Armate trebuie să fie finanțate în corespundere cu necesitățile asigurării permanente a suficienței defensive a statului. Dezideratul respectiv va fi asigurat prin creșterea treptată a investițiilor în apărare, astfel încât, până în anul 2030, bugetul de apărare să atingă 1% din PIB”.

În acest sens, realizarea proiectului implică o serie de măsuri care vor avea efecte financiare directe și indirecte asupra limitelor mijloacelor financiare stabilite anual Ministerului Apărării.

Proiectul include trei surse de finanțare și sunt divizate după cum urmează:

1. Mijloace financiare stabilite în limitele anuale a Ministerului Apărării. Conform planului de dezvoltare a Armatei Naționale pe termen lung, până în anul 2030 pentru realizarea proiectului sunt planificate mijloace financiare în sumă estimativă de 594000,0 mii lei, inclusiv pentru:

- întreținerea sistemelor de apărare aeriană – estimativ 114000,0 mii lei;
- echipamente de apărare aeriană – estimativ 100000,0 mii lei;
- formarea și instruirea personalului – estimativ 40000,0 mii lei;
- echipamente de monitorizare a spațiului aerian – estimativ 340000,0 mii lei.

2. Majorarea ponderii mijloacelor financiare destinate pentru securitatea spațiului aerian național odată cu creșterea bugetului Ministerului Apărării la 1% din PIB conform Strategiei Sectoriale de Cheltuieli și a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) în sumă estimativă de 460000,0 mii lei inclusiv:

- echipamente de monitorizare a spațiului aerian – estimativ 280000,0 mii lei;
- echipamente de apărare aeriană – estimativ 180000,0 mii lei.

3. Atragerea fondurilor din asistență externă, inclusiv prin programe deja existente precum EPF (European Peace Facility), FMF (Foreign Military Financing), Programului de Parteneriate Individuale (IPAP), acorduri bilaterale, în modul stabilit de actele normative, pentru acoperirea deficitului de mijloace financiare necesare pentru implementarea proiectului.

Totodată, menționăm că în cazul identificării fondurilor suficiente de la partenerii externi, ponderea cheltuielilor planificate de a fi suportate din bugetul public național va fi diminuată.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil.

4.4. Impactul social

Nu este aplicabil.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Întru respectarea prevederilor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului au fost plasate pe pagina web oficială a Ministerului Apărării secțiunea „Transparența decizională” rubrica „Anunțurile privind inițierea elaborării deciziei”: <https://www.army.md/?lng=2&action=show&cat=169>, și pe platforma particip.gov.md: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-proiectului-de-lege-privind-securitatea-spatiului-aerian-national/14063>

Totodată, în temeiul pct.195 al Hotărârii Guvernului nr.610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, proiectul respectiv a fost supus consultării prealabile. În acest sens, propunerile înaintate au fost luate în considerare la definitivarea proiectului, în acest sens fiind întocmit sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de lege privind securitatea spațiului aerian național (avizare prealabilă).

În procesul de consultare publică, proiectul legii urmează a fi avizat de către Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Autoritatea Aeronautică Civilă, Întreprinderea de Stat pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian „MOLDATSA”, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Aparatul Președintelui, Secretariatul Parlamentului, Serviciul Informații și Securitate, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Agenția Proprietății Publice și Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică. Propunerile și recomandările expuse în avizele recepționate vor fi reflectate în sinteza la proiect.

7. Concluziile expertizelor

Conform art.35 și art.37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectul va fi supus expertizei juridice și anticorupție.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Aprobarea proiectului nu atrage după sine necesitatea modificării actelor normative în sensul aducerii acestora în concordanță cu prezentul proiect. Consecvent, pentru punerea în aplicare a proiectului legii va fi elaborat Regulamentul de întrebuițare a forțelor și mijloacelor antiaeriene, care urmează a fi aprobat prin hotărâre de Guvern.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Aprobarea prezentului proiect de lege va genera integrarea actului normativ privind securitatea spațiului aerian național în cadrul normativ existent și va implica actualizarea reglementărilor interne.

Ministrul apărării

Anatolie NOSATÎI

ÎNȚREPRINDEREA DE STAT PENTRU UTILIZAREA SPAȚIULUI AERIAN
ȘI DESERVIREA TRAFICULUI AERIAN
"MOLDATSA"

Nr. 213 din 24.03.2025

Marelui Stat Major al Armatei
Naționale, Direcția Instruire Întrunită
și Doctrină

Cu referire la solicitarea, Nr. 43/127 din 19.03.2025, Vă aducem la cunoștința ca, avizarea prealabilă la proiectul legii privind controlul utilizării spațiului aerian al Republicii Moldova și nota de fundamentare la proiect, prin care se propune instituirea unui cadru normativ coerent și interoperabil, necesar reglementării eficiente a tuturor aspectelor legate de gestionarea și controlul spațiului aerian al Republicii Moldova, precum și a modului de acțiune împotriva aeronavelor, care utilizează neautorizat spațiul aerian al Republicii Moldova, a fost supus examinării.

Urmare celor expuse, Î.S."MOLDATSA", nu are careva propuneri sau obiecții la conținutul documentului menționat.

Cu respect,

Administrator interimar

Dumitru **VANGHELI**

Ex.: Veaceslav ȘPAC/
Șef SMTA
tel.: 022502830

SINTEZA OBIECȚIILOR ȘI PROPUNERILOR
la proiectul de lege privind securitatea spațiului aerian național (avizare prealabilă)

Participantul la avizare (expertizare) consultare publică	Nr.	Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Autoritatea Aeronautică Civilă Aviz nr. 272 din 07.02.2025	1.	1. Prevederile art. 3 din proiectul legii se vor completa cu noțiunile aeronavă fără pilot (UA) și zonă geografică UAS, după cum urmează: aeronavă fără pilot (UA) – aeronavă ghidată fie de către un pilot automat de la bordul ei, fie prin telecomandă de la un centru de control de la sol sau dintr-o altă aeronavă pilotată de echipaj uman; zonă geografică UAS – porțiuni de spațiu aerian stabilită de autoritatea competentă care facilitează, restricționează sau exclude operațiunile UAS pentru a combate riscurile legate de siguranță, viața privată, protecția datelor cu caracter personal, securitate sau mediu asociate operațiunilor UAS. Argumentare: Operarea ajustărilor este necesară pentru a aduce în concordanță normele la prevederile art. 26 din proiectul de lege care reglementează modul de acțiune împotriva aeronavelor fără pilot la bord care utilizează neautorizat spațiul aerian național.	SE ACCEPTĂ Art.3 a fost completat cu amendamentele înaintate.
		2. Alin. (1) lit. b) de la art. 14 se va completa și expune în următoarea redacție: b) cu excepția cazurilor de cedare tehnică a sistemelor de identificare, pilotul intenționat întrerupe funcționarea dispozitivelor/echipamentelor de identificare a poziției aeronavei în zbor, obligatorii pentru efectuarea zborului într-o anumită porțiune de spațiu aerian, fără aprobarea furnizorului de servicii de navigație aeriană. Argumentare: Operarea ajustărilor este necesară pentru a preveni sancționările injuste, deoarece sistemele de identificare a poziției aeronavelor sunt supuse uzurii și pot suferi defecțiuni tehnice.	SE ACCEPTĂ Alin.(1) lit.b) art.14 a fost completat cu amendamentele înaintate.

	3. Alin. (2) lit. d) de la art. 15 va avea următorul conținut: „d) cu excepția cazurilor de cedare tehnică a echipamentului de comunicare, pilotul aeronavei intenționat întrerupe legătura radio în porțiunea spațiului aerian unde legătura radiotelefonică este obligatorie. Argumentare: Operarea ajustărilor este necesară pentru a fi în concordanță cu art. 14 din proiectul propus.	SE ACCEPTĂ Alin.(2) lit.d) art.15 a fost completat cu amendamentele înaintate.
	4. Alin. (5) de la art. 17 se va completa și expune: „În perioada declarării stării de asediu sau de război orice zbor a aeronavelor civile, aeronavelor de zbor fără pilot la bord sau baloane cu aer cald efectuate cu nerespectarea regimului de utilizare a spațiului aerian instituit de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, după cum prevede art. 11 alin.(2) este considerată ca o amenințare aeriană.” Argumentare: Operarea ajustărilor este necesară, deoarece această prevedere poate fi percepută ca o permisiune condiționată. Aceasta poate fi interpretată eronat, din ea reiese că adversarii au voie să utilizeze și alte amenințări aeriene.	SE ACCEPTĂ Alin.(5) art.17 a fost expus conform propunerilor înaintate.
	5. Alin. (2)-(3) de la art. 26 vor avea următorul conținut: „(2) Zborurile aeronavelor de zbor fără pilot la bord în spațiul aerian național pot fi efectuate doar în limitele zonelor geografice UAS fără interdicții sau restricții, stabilite și publicate în conformitate cu prevederile hotărârii de Guvern și conform condițiilor stabilite pentru aceste zone. În acest sens, deasupra obiectivelor strategice, de securitate națională și de infrastructură critică vor fi instituite zone geografice interzise sau restricționate pentru zborul aeronavelor de zbor fără pilot la bord. „(3) Autoritățile definite la art. 4 vor identifica și prezenta către Autoritatea Aeronautică Civilă informațiile pentru stabilirea zonelor geografice UAS unde zborurile aeronavelor de zbor fără pilot sunt interzise sau restricționate.” Argumentare: Operarea ajustărilor este necesară, deoarece prevederile alin. (2) și (3) nu corespund conceptului de dezvoltare și	SE ACCEPTĂ Au fost operate modificări la alin. (1)-(2) art.26.

		încadrare a zborurilor UAS în spațiul aerian, prevăzut de HG nr.949/2022 cu privire la aprobarea normelor de operare a aeronavelor fără pilot la bord.	
		6. Alin. (1) de la art. 35 va avea următorul conținut: ”(1) În scopul executării în siguranță a zborurilor, pe timpul aplicării măsurilor prevăzute la art. 18, art. 27, art. 28 și art. 30, Ministerul Apărării, prin structurile de specialitate ale Forțelor Aeriene, va da dispoziții de deviere sau de interdicere temporară (până la 24 ore) a tuturor zborurilor într-o anumită zonă sau în întregul spațiu aerian național.” Argumentare: Operarea ajustărilor este necesară pentru a exclude orice interpretare.	SE ACCEPTĂ Alin.(1) art.35 a fost expus conform propunerilor înaintate.
Ministerul Afacerilor Externe Aviz nr. DI/3/041-1455 din 13.02. 2025	2.	La art. 2 din proiectul de lege ce prevede cadrul juridic privind securitatea spațiului aerian național se propune a include Strategia națională de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024.	SE ACCEPTĂ Art. 2 a fost completat cu propunerile înaintate.
		Adițional, se consideră imperativă excluderea atribuției MAE prevăzută la art. 6, alin. (3), lit. b) din proiectul de lege și includerea acesteia în lista atribuțiilor Ministerului Apărării, prevăzute la art. 5 din proiect, întrucât această reglementare depășește competențele funcționale ale MAE. În acest context este relevant faptul că MAE nu acordă permisiunea de survol, ci doar servește drept canal de comunicare dintre solicitant (de regulă misiunile diplomatice și oficiile consulare străine) și autoritățile naționale de resort (Ministerul Apărării, Autoritatea Aeronautică Civilă, MIDR și Î.S. pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian „MoldATSA”).	NU SE ACCEPTĂ Menținerea Ministerului Afacerilor Externe (MAE) în lista autorităților care autorizează zborurile și utilizarea spațiului aerian național este esențială pentru asigurarea unei coordonări eficiente în ceea ce privește securitatea națională și controlul asupra activităților aeriene externe. În prezent, în temeiul art. 4 lit. c) al Legii nr. 143/2012 privind controlul spațiului aerian, sunt prevăzute exhaustiv cazurile de utilizare a spațiului aerian al Republicii Moldova, iar MAE joacă un rol important în gestionarea și autorizarea zborurilor care implică aeronave străine de stat, în special cele care transportă trupe, armament sau materiale periculoase, care pot reprezenta un risc pentru securitatea țării. De asemenea, implicarea MAE

			garantează respectarea reglementărilor internaționale și protejarea intereselor strategice ale Republicii Moldova, inclusiv în ceea ce privește operațiunile de fotografiere aeriană și filmările aeriene efectuate de aeronave străine care pot implica tehnologie avansată.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Aviz nr. 17-503 din 14.02.2025	3.	Atribuțiile prevăzute la art.4 art.5 și art.6 alin.(2)-(8) din proiect vor fi revizuite astfel încât să se conformeze strict domeniului de competență al fiecărei autorități, evitând suprapunerile și extinderile nejustificate în domenii care nu le revin conform cadrului legal. Potrivit Notei de fundamentare, proiectul nu argumentează în mod clar atribuțiile stabilite în domeniul securității spațiului aerian pentru autoritățile menționate la art.4, art.5 și art.6 alin.(2)-(8), fiecare dintre acestea având prerogative de autorizare a zborurilor. Această situație poate genera conflicte de competență, întrucât nu este precizat mecanismul de coordonare a acestor autorizații și dacă există un mecanism unic pentru evitarea conflictelor sau suprapunerilor. Reieșind din prevederile art.6 alin.(3) și alin.(6), care stabilesc competențe suprapuse între Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova și Autoritatea Aeronautică Civilă, ambele fiind abilitate să autorizeze zborurile și să desfășoare activități în domeniul securității aeronautice, se impune o clarificare precisă a rolului fiecărei instituții pentru a evita paralelisme. De asemenea, nu este clar motivul pentru care Serviciul de Protecție și Pază de Stat ar trebui să autorizeze zborurile asupra infrastructurii critice, în loc să colaboreze cu Autoritatea Aeronautică Civilă sau Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, autorități cu competențe în domeniul aviației civile și al securității aeronautice. În același sens, se constată că mai multe instituții sunt abilitate să autorizeze zborurile atât ale aeronavelor civile, cât și ale celor de stat, fără a se face o distincție	SE ACCEPTĂ Art.4-6 au fost revizuite și amendate conform propunerilor înaintate.

		clară între regimul juridic aplicabil fiecărei categorii de aeronave. Această lipsă de delimitare poate genera incertitudine în aplicarea corectă a prevederilor legale. Totodată, includerea Ministerului Justiției în lista autorităților cu atribuții în domeniul securității spațiului aerian este nejustificată, întrucât ministerul nu dispune de structuri specializate pentru evaluarea aspectelor tehnice și operaționale privind utilizarea spațiului aerian. În plus, atribuția de autorizare a zborurilor și de reglementare a utilizării spațiului aerian național de către aeronavele civile și de stat revine, conform competențelor Autorității Aeronautice Civile, iar orice derogare de la normă necesită o argumentare întemeiată. La fel, includerea Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice în lista autorităților competente să autorizeze zborurile și utilizarea spațiului aerian național de către aeronavele civile și de stat, în cazul transportului de materiale radioactive, este nejustificată. Potrivit pct.7 alin.(5) din Hotărârea Guvernului nr.458/2015 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice, structurii și efectivului-limită ale acesteia, agenția are competența de a elibera și/sau recunoaște certificate de securitate pentru instalații cu surse de radiații ionizante, inclusiv pentru utilaje, ambalaje, containere sau mijloace de transport destinate surselor radioactive și deșeurilor radioactive. Această atribuție vizează exclusiv aspectele de securitate radiologică, fără a conferi agenției prerogative în ceea ce privește gestionarea traficului aerian sau autorizarea zborurilor. În acest context, ar fi necesară precizarea corelării cu reglementările internaționale aplicabile transportului de materiale radioactive, astfel încât competențele autorităților naționale să fie aliniate cu standardele și practicile internaționale în domeniu. Având în vedere că art.1 alin.(2) din proiect definește clar scopul legii ca fiind prevenirea și contracararea riscurilor și	
--	--	---	--

		amenințărilor aeriene la adresa securității naționale a Republicii Moldova, prevederile art.12 alin.(2) și art.26 alin.(1) din proiect nu sunt relevante acestui obiectiv, deoarece aceste dispoziții stabilesc modul de reglementare a cerințelor și procedurii de autorizare a zborurilor în spațiul aerian național, precum și a normelor privind operarea aeronavelor fără pilot la bord, aspecte deja reglementate prin art.4 alin.(6) și art.26 alin.(1) din Codul aerian nr.301/2017. În scopul asigurării coerenței normelor juridice, se impune excluderea art.12 alin.(2) și art.26 alin.(1) din proiect. De asemenea, potrivit art.40, în scopul determinării eficienței măsurilor și procedurilor de securitate, precum și al dispunerii modificărilor necesare ca urmare a declanșării situațiilor aeriene, Ministerul Apărării organizează investigarea acestora. Având în vedere, că potrivit Legii nr.231/2021 cu privire la investigarea accidentelor și incidentelor în transporturi, Biroul de Investigare a Accidentelor și Incidentelor în Transporturi este autoritatea administrativă responsabilă de organizarea investigațiilor tehnice privind siguranța cu scopul de a determina cauzele și circumstanțele în care s-au produs evenimentele în transport și de a emite recomandări privind siguranța, se propune includerea acestuia în procesul de investigare prevăzut de prezentul articol.	
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Aviz nr. 13 – 839 din 18.02.2025	4.	La art 2. „Cadrul juridic privind securitatea spațiului aerian național”, propunem completarea și cu Legea nr. 192/2019 privind securitatea aeronautică, în contextul în care, pe parcursul proiectului sunt făcute trimiteri la cadrul normativ în cauză și sunt stabilite prevederi expres din Legea prenotată.	SE ACCEPTĂ Art.2 a fost completat cu propunerile înaintate.
		La art.3 „Noțiuni generale”, noțiunea „organe ale securității statului” se face referire per general, sau în cazul dat ar fi necesar să fie corelația noțiunii cu scopul Legii în cauză privind securitatea spațiului aerian. Astfel, noțiunea nu vine cu explicații concrete, pe segmentul dat, cu privire la organele securității statului cu responsabilități privind securitatea spațiului aerian național, ceea ce ar	SE ACCEPTĂ La art.3 „Noțiuni generale”, noțiunea „organe ale securității statului” a fost completat cu propunerile înaintate.

		excluce confuziile și ar fi claritate care sunt organele competente pe domeniu. În contextul Legii nr. 192/2019 privind securitatea aeronautică, din lista autorităților care îi revin atribuții pe domeniul securității aeronautice sunt incluse de asemenea Serviciul Vamal și comisiile deja existente, care activează, precum Comitetul Național de Securitate Aeronautică, Comisiile aeroportuare de Securitate aeronautică. Astfel, unele atribuții pe segmentul dat, în contextul Legii prenotate, se suprapun cu alte structuri și apare interpretări diverse a cadrului normativ național.	
		La art. 6, alin. 3, „atribuțiile Ministerului Afacerilor Externe” nu sunt clar stabilite, din motivul că poate fi interpretare eronată. Conform prevederilor Hotărârii de Guvern nr. 870/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind autorizarea zborurilor și utilizarea spațiului aerian național de către aeronavele civile și de stat este expres specificat: „Pct.66. Zborurile interne și internaționale, cu sau fără decolare/aterizare de pe/pe teritoriul Republicii Moldova, cu aeronavele civile străine care transport trupe, armament, tehnică de luptă, materiale periculoase și orice alt tip de încărcătură care, prin natura sa, poate afecta securitatea națională a Republicii Moldova pot fi executate numai cu permisiunea scrisă a Ministerului Afacerilor Externe, cu avizul pozitiv obligatoriu al Autorității Aeronautice Civile și al Ministerului Apărării. 67. Cererea pentru obținerea permisiunii și a avizului prevăzute la punctul 65 se transmite Autorității Aeronautice Civile cu cel puțin 10 zile lucrătoare înainte de data zborului și trebuie să conțină toate informațiile și documentele specificate în formularul-tip prevăzut în anexa nr. 1. 68. Cererea pentru obținerea permisiunii și a avizelor prevăzute la punctul 66 se transmite Ministerului Afacerilor Externe cu cel puțin 10 zile lucrătoare înainte de data zborului și trebuie să conțină toate informațiile și	SE ACCEPTĂ Art. 6 alin.(2) a fost revizuit și modificat conform amendamentelor înaintate.

		documentele specificate în formularul-tip prevăzut în anexa nr. 1.” Ceea ce se prevede în art. 6 este că Ministerul Afacerilor Externe autorizează zborurile în cauză independent, nefiind specificat „doar după avizul pozitiv al Autorității Aeronautice Civile și Ministerul Apărării”, fapt ce poate determina o interpretare diversificată și neunivocă a acestei prevederi. Remarca în cauză de referă și la celelalte instituții: Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, Serviciul de Protecție și Pază de Stat, Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice. În contextul în care, proiectul de lege contravine prevederilor Legii nr. 192/2019 privind securitatea aeronautică, care prevede norme comune în domeniul securității aviației civile, precum și a Hotărârii de Guvern nr. 870/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind autorizarea zborurilor și utilizarea spațiului aerian național de către aeronavele civile și de stat, care stabilește procedura de autorizare a zborurilor în spațiul aerian național, proiectul de lege dat necesită a fi reexaminat, din motivul că va cauza conflict de norme și contradicții pe segmentul dat.	
Ministerul Finanțelor Aviz nr. 07/4-04/43 din 14.02.2025	5.	Constatăm că la nota de fundamentare, în compartimentul 4.2. „Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative”, autorul menționează faptul că prevederile proiectului nu presupun cheltuieli bugetare suplimentare, fără a indica costurile necesare pentru punerea în aplicare a prevederilor proiectului de lege. Astfel, se consideră necesară completarea compartimentului respectiv prin indicarea explicită a costurilor și prezentarea estimărilor de resurse disponibile aprobate în buget, care ar acoperi cheltuielile respective, conform exigențelor Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.	SE ACCEPTĂ Nota de fundamentare a fost completată cu mențiunea privind stabilirea alocațiilor bugetare anuale din contul Ministerului Apărării. Consecvent, fondurile necesare pentru asigurarea echipamentelor și sistemelor tehnice, implementarea măsurilor de protecție, precum și pentru menținerea în funcțiune a echipamentelor și sistemelor tehnice, se vor asigura din contul și în limita mijloacelor financiare stabilite anual Ministerului Apărării, în aceste scopuri, precum și din alte surse interne

			sau externe, în modul stabilit de actele normative.
		De asemenea se propune următoarea redacție a Articolului 41 din proiectul de lege: Articolul 41. Fondurile necesare pentru asigurarea echipamentelor și sistemelor tehnice Fondurile necesare pentru asigurarea echipamentelor și sistemelor tehnice, implementarea măsurilor de protecție, precum și pentru menținerea în funcțiune a echipamentelor și sistemelor tehnice, vor fi asigurate din contul și în limita mijloacelor financiare prevăzute anual în bugetul de stat, în aceste scopuri, precum și din alte surse, conform legislației în vigoare.	SE ACCEPTĂ Art.40 a fost modificat conform propunerilor înaintate.
Serviciul de Informații și Securitate Avizul nr. IE/1540 din 19.02.2025	6.	La art. 16 <i>Comiterea actelor de intervenție ilicită</i> nu este clar expunerea normei, or obiectul de reglementare se intercalează cu prevederile Legii nr. 192/2109 privind securitatea aeronautică. Corespunzător, prevederile normei date considerăm oportun de a le consulta și cu Autoritatea Aeronautică Civilă.	SE ACCEPTĂ Art.16 a fost revizuit și modificat conform propunerilor înaintate.
		La articolul 42. Paza și protecția obiectivelor infrastructurii critice: a) Atragem atenția că, actualmete în procedură legislative se află proiectul de lege privind identificarea, desmnarea și protecția infrastructurii critice naționale (număr unic 1161/MAI/2024). Astfel, atât noțiunea de Nomenclator al obiectivelor infrastructurii critice, cât și domeniul de infrastructură critică va suporta modificări radicale, corespunzător prevederile prezentuluui proiect urmează a fi ajustate conform proiectului menționat supra. Totodată, considerăm necesar ca norma legală să menționeze sectoarele/subsectoarele concrete ale infrastructurii critice c ear urma să fie protejate împotriva aeronavelor fără pilot, deoarece o parte din obiective nu ar pute implementa astfel de system (sectorul medical, administrație, locuri de mare aglomerare, universități săli de concerte, etc.)).	NU SE ACCEPTĂ Menționăm, că în temeiul art.64 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, modificările se încorporează, de la data intrării în vigoare a dispozițiilor de modificare, în actul de bază, identificându-se cu acesta. Astfel, în aceste condiții modificările vor fi operate după aprobarea acestora.

		b) De asemenea, considerăm că textul normei: „obligăția de a implementa și menține măsurile de pază și protecția a obiectivelor infrastructurii critice contra amenințărilor specific aeronavelor fără pilot în conformitate cu prevederile legii nr. 120/2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului și alte acte normative” depășește prevederile legale la care se face trimitere. Concoiminent, implementarea normei respective atrage după sine costuri financiare pentru operatori și crează premise de insecuritate în utilizarea sistemelor antidrone de către „Ministerele alte autorități administrative centrale, personale, juridice, indeferent de tipul de proprietate și formă juridică de organizare”. În acest context, considerăm că prevederile prezentului articol urmează a fi revizuite.	SE ACCEPTĂ Art.41 ce prevede paza și protecția obiectivelor infrastructurii critice a fost revizuit. Totodată, este de obligația autorităților care au în gestiune obiective incluse în Nomenclatorul național al infrastructurii critice de a implementa și menține măsurile de pază și protecție a obiectivelor infrastructurii critice contra amenințărilor specifice aeronavelor fără pilot la bord în limita alocațiilor bugetare anuale.
Serviciul de Protecție și Pază de Stat Avizul nr.2/229 din 05.02.2025	7.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor	
Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică Avizul nr 1.4/326/25 din 07.02.2025	8.	Lipsa obiecțiilor și propunerilor	
Întreprinderea de Stat pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian „MOLDATSA” Avizul nr.213 din 24.03.2025	9	Lipsa obiecțiilor și propunerilor	

Ministru

Anatolie NOSATÎ

MINISTERUL APĂRĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

șoseaua Hîncești, 84, MD-2021, mun. Chișinău
Tel. +373 22 25-20-70; Fax. +373 25-22-93
e-mail: cancelariama@army.gov.md; web: www.army.md

Nr. 11/429 din 27 martie 2025

Cancelaria de Stat

CERERE **privind înregistrarea proiectului** **legii privind securitatea spațiului aerian național**

Nr. crt.	Criterii de înregistrare	Nota autorului
1.	Categoria și denumirea proiectului	Proiectul legii privind securitatea spațiului aerian național
2.	Autoritatea care a elaborat proiectul	Ministerul Apărării
3.	Justificarea depunerii cererii	Proiectul legii privind securitatea spațiului aerian național este elaborat în scopul realizării obiectivelor naționale de securitate și apărare, implicit pentru combaterea amenințărilor, riscurilor și vulnerabilităților în adresa Republicii Moldova, prevăzute în Strategia Securității Naționale, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.391/2023.
4.	Referința la documentul de planificare care prevede elaborarea proiectului (PNA, PND, PNR, alte documente de planificare sectoriale)	-
5.	Lista autorităților și instituțiilor a căror avizare este necesară	Aparatul Președintelui Secretariatul Parlamentului Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Autoritatea Aeronautică Civilă Ministerul Afacerilor Externe Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică Ministerul Afacerilor Interne Ministerul Finanțelor Serviciul de Informații și Securitate Serviciul de Protecție și Pază de Stat Întreprinderea de Stat pentru Utilizarea Spațiului Aerian și Deservirea Traficului Aerian „MOLDATSA” Agenția Proprietății Publice
6.	Termenul-limită pentru depunerea avizelor/expertizelor	10 zile lucrătoare
7.	Persoana responsabilă de promovarea proiectului	Andrei Corcimit, Marele Stat Major al Armatei Naționale tel: 022-252-153, e-mail: andrei.corcimit@army.md
8.	Anexe	Proiectul legii privind securitatea spațiului aerian național Nota de fundamentare Sinteza obiecțiilor și propunerilor (avizare prealabilă)
9.	Data și ora depunerii cererii	
10.	Semnătura	

Ministru

Anatolie NOSATÎI